

**Verslag inzake de Solvabiliteit
en de Financiële Toestand
(SFCR)**

Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij Zevenwouden U.A.

Mei 2018

zevenwouden

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	5
2.	Samenvatting.....	6
3.	Activiteiten en resultaten.....	9
3.1	Activiteiten.....	9
3.1.1	Zevenwouden.....	9
3.1.2	Belangrijke interne en externe gebeurtenissen.....	12
3.1.3	Resultaat, dividend en ontwikkeling eigen vermogen.....	13
3.2	Resultaten uit verzekeringsactiviteiten.....	16
3.3	Resultaten uit beleggingsactiviteiten.....	17
3.4	Gebeurtenis na balansdatum.....	19
3.5	Overige informatie.....	19
4.	Governance bij Zevenwouden.....	20
4.1	Hoofdpijnen van de opzet.....	20
4.1.1	Bestuurlijke structuur.....	20
4.1.2	Juridische structuur.....	21
4.1.3	Organisatiestructuur.....	21
4.1.4	Samenstelling Raad van Commissarissen.....	22
4.1.5	Beleidslijnen.....	23
4.1.6	Beloningsbeleid.....	24
4.2	Deskundigheid en betrouwbaarheid.....	24
4.3	Risicomanagement systeem.....	26
4.3.1	Risicobereidheid.....	26
4.3.2	Risicostrategie en –beleid.....	26
4.3.3	Opzet en organisatie van het systeem van risicomanagement.....	27
4.3.4	Asset-liability Management.....	29
4.3.5	ORSA (Own Risk and Solvency Assessment).....	29
4.4	Interne controle omgeving.....	30
4.4.1	Compliance functie.....	32
4.4.2	Interne audit functie.....	34
4.4.3	Actuariële functie.....	34
4.5	Uitbesteding.....	35
4.6	Overige belangrijke informatie.....	35
5.	Risicoprofiel.....	36
5.1	Verzekeringstechnische risico's.....	36
5.2	Strategisch risico.....	37
5.3	Omgevings- en reputatierisico.....	37
5.4	Prijrisico.....	37
5.5	Liquiditeitsrisico.....	38
5.6	Kasstroomrisico.....	38
5.7	Kredietrisico.....	39
5.8	Operationeel risico.....	39
5.9	IT risico.....	39
5.10	Uitbestedingsrisico.....	40
5.11	Integriteitsrisico.....	40
5.12	Solvabiliteitskapitaalvereiste.....	40
6.	Financiële positie van Zevenwouden op Solvency II grondslagen.....	41
6.1	Solvency II balans.....	41
6.2	Informatie over de waardering van andere verplichtingen.....	46
6.3	Overige materiële informatie.....	46
7.	Kapitaalbeheer.....	47
7.1	Hoofdpijnen van het kapitaalbeleid.....	47
7.2	De solvabiliteit van Zevenwouden.....	47
7.3	De ontwikkeling van de SCR en de MCR.....	49

7.4	De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het eigen vermogen	52
7.5	Overige gegevens.....	53

1. Inleiding

Voor u ligt ons tweede “verslag inzake de solvabiliteit en de financiële toestand” van Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij Zevenwouden U.A. (hierna Zevenwouden). Dit rapport is opgesteld aan de hand van de richtlijnen die daarvoor in de Solvency II regelgeving zijn vastgelegd.

Solvency II vereist twee ‘kwalitatieve’ rapportages:

- een openbaar rapport inzake de solvabiliteit en de financiële positie, ook wel aangeduid met de Engelse afkorting “SFCR” (Solvency & Financial Condition Report);
- een vertrouwelijk rapport aan de toezichthouder (in casu: DNB) betreffende min of meer dezelfde onderwerpen, maar dan met meer detail en inclusief eventuele vertrouwelijke informatie.
Deze rapportage maakt deel uit van wat wordt aangeduid als de “RSR” (regular supervisory report).

Het normenkader voor het opstellen van deze rapportage wordt gevormd door de volgende wet- en regelgeving, aangevuld met toelichtingen van de toezichthouder:

- Solvency II Directive (2009/138/EG), artikel 51 en verder;
- Gedelegeerde Verordening Solvency II (EU 2015/35), Hoofdstuk 12 en 13;
- Uitvoeringsverordening (EU 2015/2450);
- Relevante richtsnoeren van EIOPA, waaronder EIOPA-BoS-15/109 – Richtsnoeren voor rapportage en openbaarmaking;
- Brieven van DNB, waaronder die van 2 april 2015 (aandachtspunten kwantitatieve rapportage voorbereidende fase Solvency II en toelichting daarop) en van 22 januari 2016 (Aandachtspunten Day One rapportage);
- DNB Guidance bij kwalitatieve SII Preparatory Guidelines rapportage.

2. Samenvatting

Activiteiten

De Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij Zevenwouden U.A. (verder: Zevenwouden), is een onderlinge waarborgmaatschappij met uitgesloten aansprakelijkheid.

Onderling verzekeren vormt de basis van ons bestaan. Onderling staat voor samenwerken, partnerschap en de verbinding maken met de samenleving. Wij willen succesvol zijn in een veranderende markt en daarom zullen wij het samen moeten doen.

Noorderlinge verzekeraars

Noorderlinge verzekeraars is het platform waarmee Zevenwouden het intermediair bedient. De naam Noorderlinge verzekeraars verwijst naar de oorsprong als onderlinge en staat synoniem voor alle eigenschappen die het noorden kenmerken.

Zevenwouden kiest met de 'Noorderlinge'-propositie nadrukkelijk voor intensivering van samenwerking met het intermediair. Samenwerking, partnerschap en persoonlijk zaken doen zijn belangrijke waarden. Door de combinatie van een volmachtbedrijf en 'eigen risicodragerschap' kunnen we een full service concept aanbieden aan ons intermediair. Dit doen we onder de merknaam 'Noorderlinge verzekeraars'.

Zevenwouden heeft boekjaar 2017 afgesloten met een negatief resultaat van € 1.585 duizend, hetgeen nader is toegelicht in de jaarrekening 2017 die eveneens op de website van Zevenwouden kan worden gedownload.

Strategie

Zevenwouden als specialist in brandverzekeringen kiest met Noorderlinge verzekeraars nadrukkelijk voor de rol als aanbieder van een breed pakket aan schadeverzekeringen in haar AnderLicht Keuzepakket Particulier (ALKP) en AnderLicht Keuzepakket Zakelijk (ALKZ) proposities. Hiermee kunnen intermediairs een optimaal verzekeringspakket samenstellen voor hun relaties. Noorderlinge verzekeraars is hierbij aanbieder van zowel standaard- als maatwerkoplossingen voor zowel het particuliere als het zakelijke segment. Zevenwouden kiest daarbij exclusief voor het intermediair als distributiepartner.

Zevenwouden onderscheidt zich als verzekeraar van andere verzekeraars door sterk in te steken op de relatie, de persoonlijke contacten met al de medewerkers, laagdrempeligheid, ruimte voor maatwerk en beschikbare expertise. De verzekeringsbranche is sterk in beweging. De concurrentie blijft groot mede als gevolg van het gebruik van internet, vergelijkingssites, serviceproviders en buitenlandse toetreders op de verzekeringsmarkt. Verzekeraars worstelen met hun businessmodel. De marges zijn dun. Daarbij zijn de wettelijke eisen waaraan verzekeraars moeten voldoen streng. De noodzaak om hieraan als kleinere verzekeraar te blijven voldoen maakt dat er kostenefficiënt moet worden gewerkt. Voor een bestendige zelfstandige toekomst van Zevenwouden zijn rendabele commerciële groei, verdergaande beheersing van de kosten, een goed portefeuille management en schadelastbeheersing een voorwaarde. Dit zijn de belangrijkste speerpunten voor de komende jaren. Zevenwouden blijft kritisch kijken naar de inzet van uitgaande volmachten. Uitgaande volmachten moeten naast het leveren van een financiële bijdrage ook passen bij de bedrijfsvoering van Noorderlinge verzekeraars. Een strategische fit en verzekeringstechnisch rendement zijn daarbij randvoorwaardelijk. In 2017 is een aanvang gemaakt met de implementatie van het werkprogramma risicobeheersing volmacht.

Risicoprofiel

De risicobereidheid binnen Zevenwouden is als volgt gedefinieerd:

“risk appetite is de bereidheid van Zevenwouden en haar dochterondernemingen om risico's te accepteren met kans op een zekere mate van verlies en daling van het vermogen welke zich door (uitzonderlijke) omstandigheden in een bepaalde periode kan voordoen”.

De risicobereidheid van Zevenwouden is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- de geformuleerde strategie, doelstellingen en kernwaarden;
- compliant zijn aan wet- en regelgeving;
- continuïteit boven maximale winst;
- de goede reputatie van Zevenwouden mag niet in het geding komen; en
- voldoen aan de vereisten van toezichthouders.

Gebaseerd op deze uitgangspunten is de risicobereidheid van Zevenwouden als volgt omschreven:

“In ons streven een aanbieder te zijn van niet-complexe schadeverzekeringen op onderlinge grondslag, met een gezonde bedrijfsvoering en een solide risicoprofiel, neemt Zevenwouden alleen risico's die ze begrijpt. Gezien de sterk veranderende marktomstandigheden zijn we ons bewust dat strategische keuzes ook risico's meebrengen. Te allen tijde staat de bedrijfscontinuïteit voorop. Rendement op lange termijn is een bestaansvoorwaarde. We zijn er voor onze klanten, samenwerkingspartners, leden, medewerkers en de omgeving en vermijden risico's die de stabiliteit en soliditeit van de organisatie Zevenwouden en haar dochterondernemingen bedreigen.”

Solvabiliteit

Vereiste solvabiliteit in relatie tot aanwezige solvabiliteit

Zevenwouden streeft naar een rendabele groei in de verzekeringsportefeuille. Het solvabiliteitskapitaalvereiste (SKV) schaderisico vormt bij Zevenwouden het grootste deel van het aan te houden risicokapitaal. Op het gebied van tegenpartijrisico (herverzekeringmarkt blijft stabiel) en marktrisico (geen grote wijzigingen in behoudende beleggingsstrategie) verwacht Zevenwouden geen grote volatiliteit in aan te houden risicokapitaal tenzij Zevenwouden daartoe noodzaak ziet. Op basis van de stress-scenario's uit de uitgevoerde ORSA's kan Zevenwouden met een ondergrens van 125% meerdere risico-evenementen aan zonder dat de interventiegrenzen die de externe toezichthouder (vanaf 100%) hanteert, wordt bereikt.

De solvabiliteit van Zevenwouden is in 2017 toegenomen tot 177%. De ontwikkeling van de solvabiliteit kan als volgt worden toegelicht:

Solvabiliteit (x € 1.000)	2017	2016
Aanwezige solvabiliteit / Own Funds	13.228	13.637
Vereiste solvabiliteit / solvabiliteitskapitaalvereiste	7.488	7.743
Solvabiliteitspositie	177%	176%

In hoofdstuk 7 – kapitaalbeheer wordt nader ingegaan op de samenstelling van het kapitaalvereiste en het beschikbare eigen vermogen.

Governance

De Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij "Zevenwouden" U.A., is een onderlinge waarborgmaatschappij met uitgesloten aansprakelijkheid.

De Maatschappij heeft haar zetel in Heerenveen. Het werkgebied van de Maatschappij strekt zich uit tot geheel Nederland. De (oud-) leden van de Maatschappij zijn niet aansprakelijk voor schulden van de Maatschappij en zijn niet verplicht om in enig ten tijde van de ontbinding van de Maatschappij blijvend tekort bij te dragen.

Raad van Afgevaardigden (RvA)

De Maatschappij kent een Algemene Vergadering van Afgevaardigden die bestaat uit minimaal zeven (7) en maximaal vijftien (15) Afgevaardigden, die uit en door de leden worden gekozen. De Raad van Afgevaardigden wordt jaarlijks bijeengeroepen voor één juli ter vaststelling van de jaarrekening van de Maatschappij.

Raad van Commissarissen (RvC)

De Maatschappij kent een Raad van Commissarissen bestaande uit drie leden. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op (het beleid van) de Directie en op de algemene gang van zaken in de Maatschappij en de daarmee verbonden onderneming en richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de Maatschappij en de daarmee verbonden onderneming. De Raad van Commissarissen staat de Directie met raad ter zijde.

Auditcommissie (AC)

Heeft als belangrijkste taak de toezichthoudende rol van de RvC ter zake financiële aangelegenheden te vervullen en om de financiële verantwoording meer diepgang te geven.

Remuneratiecommissie (RC)

De Remuneratiecommissie adviseert de RvC onder andere over de arbeidsvoorwaarden (waaronder de beloning) van de directie.

Directie

De Directie bestaat uit twee leden. De Directie is belast met het besturen van de Maatschappij. De verantwoordelijkheid voor het (risico)bestuur van Zevenwouden ligt onverminderd bij de Directie als geheel.

3. Activiteiten en resultaten

3.1 Activiteiten

3.1.1 Zevenwouden

De Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij Zevenwouden U.A. (verder: Zevenwouden), is een onderlinge waarborgmaatschappij met uitgesloten aansprakelijkheid.

Onderling verzekeren vormt de basis van ons bestaan. Onderling staat voor samenwerken, partnerschap en de verbinding maken met de samenleving. Wij willen succesvol zijn in een veranderende markt en daarom zullen wij het samen moeten doen.

Noorderlinge verzekeraars

Noorderlinge verzekeraars is het platform waarmee Zevenwouden het intermediair bedient. De naam Noorderlinge verzekeraars verwijst naar de oorsprong als onderlinge en staat synoniem voor alle eigenschappen die het noorden kenmerken.

Zevenwouden kiest met de 'Noorderlinge verzekeraars'-propositie nadrukkelijk voor intensivering van samenwerking met het intermediair. Samenwerking, partnerschap en persoonlijk zaken doen zijn belangrijke waarden. Door de combinatie van een volmachtbedrijf en 'eigen risicodragerschap' kunnen we een full service concept aanbieden aan ons intermediair. Dit doen we onder de merknaam 'Noorderlinge verzekeraars'.

Zevenwouden als verzekeraar en risicodragers

Statuten

De naam van de Maatschappij is Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij "Zevenwouden" U.A.

De Maatschappij heeft haar statutaire zetel in Heerenveen.

Postadres: Algemene Friese Onderlinge Schadeverzekeringsmaatschappij
"Zevenwouden" U.A.
Postbus 901
8901 BS Leeuwarden
KvK Leeuwarden nummer 01005950
AFM vergunning 12000489
Kifid aansluitnummer 200.000111

Het werkgebied van de Maatschappij strekt zich uit tot geheel Nederland.

De (oud-) leden van de Maatschappij zijn niet aansprakelijk voor schulden van de Maatschappij en zijn niet verplicht om in enig ten tijde van de ontbinding van de Maatschappij blijvend tekort bij te dragen.

Raad van Afgevaardigden (RvA)

De Maatschappij kent een Algemene Vergadering van Afgevaardigden die bestaat uit minimaal zeven (7) en maximaal vijftien (15) Afgevaardigden, die uit en door de leden worden gekozen. De Raad van Afgevaardigden wordt jaarlijks bijeengeroepen voor één juli ter vaststelling van de jaarrekening van de Maatschappij.

Leden Raad van Afgevaardigden

	m/v
• E.J. Boiten	m
• G. Doornhof	m
• S.S. Hellinga	m
• A.B. de Jong	m
• G.L.G. Schweigmann	m
• A.N.J. Slot	m
• W.R. Tigchelaar	m
• J. van der Zee	m
• P. van der Zee	v

Raad van Commissarissen (RvC)

De Maatschappij kent een Raad van Commissarissen bestaande uit tenminste drie (3) en maximaal vijf (5) leden. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op (het beleid van) de Directie en op de algemene gang van zaken in de Maatschappij en de daarmee verbonden onderneming en richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de Maatschappij en de daarmee verbonden onderneming. De Raad van Commissarissen staat de Directie met raad ter zijde.

Leden Raad van Commissarissen

• C.B. Mulder, voorzitter	m
• S. Faber	v
• W.O. Sierksma	m

Auditcommissie (AC)

Heeft als belangrijkste taak de toezichhoudende rol van de RvC ter zake financiële aangelegenheden te vervullen en om de financiële verantwoording meer diepgang te geven.

Leden Auditcommissie

• W.O. Sierksma, voorzitter	m
• S. Faber	v

Remuneratiecommissie (RC)

De Remuneratiecommissie adviseert de RvC onder andere over de arbeidsvoorwaarden (waaronder de beloning) van de Directie.

Leden Remuneratiecommissie

• S. Faber, voorzitter	v
• C.B. Mulder	m

Directie

De Directie bestaat uit tenminste twee leden. De Directie is belast met het besturen van de Maatschappij. De verantwoordelijkheid voor het (risico)bestuur van Zevenwouden ligt onverminderd bij de Directie als geheel. De Directie formeert een management- of businessteam met andere leden uit de organisatie voor een betere coördinatie en samenhang van verschillende taken en disciplines.

Leden Directie

• W.R.D.W. Nauta, Directievoorzitter	m
• J.H. Lubbers, Financieel Directeur	m

Sleutelfuncties

De sleutelfuncties worden door de volgende functionarissen ingevuld:

Risk management	- W.R. Terpstra
Compliance functie	- W.R. Terpstra
Actuariële functie	- P. van Kampen (Uitbesteed aan Arcturus B.V.)
Interne Audit	- G.J. Strampel (Uitbesteed aan BDO Advisory B.V)

Voor alle sleutelfuncties zijn charters opgesteld waarin duidelijke kaders worden gegeven over (onder meer) taak, functie, positie, verantwoordelijkheid en bevoegdheden. Voor de interne sleutelfuncties wordt een betrouwbaarheidstoetsing verricht middels de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Voor sleutelfuncties worden beoogde kandidaten geïnterviewd, diploma's gecontroleerd en referenties geraadpleegd.

De Risk- en Compliance officer is een gediplomeerd registeraccountant en valt daardoor onder de permanente educatieverplichting vanuit de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants. Daarnaast is hij registercontroller en als zodanig ingeschreven bij de Vereniging van Registercontrollers. Bovendien heeft hij de compliance leergang CCP (Certified Compliance Professional) gevolgd en is een gecertificeerde Compliance officer. De CCP opleiding is gevolgd bij het Nederlands Compliance Instituut bestaande uit oriëntatie compliance en leergang compliance professionals van NIBE/SVV en is de beroepsopleiding voor Compliance officers.

De Risk- en Compliance officer heeft ruim 15 jaar ervaring in de financiële sector in kwaliteit, risk en compliance functies.

Uitbestede functies

Zevenwouden heeft een uitbestedingsbeleid en de uitbestede sleutelfuncties vallen binnen de reikwijdte en toetsing van het uitbestedingsbeleid.

De actuariële functie is uitbesteed aan Arcturus B.V. De directe contactpersoon namens Arcturus voor Zevenwouden is de heer drs. P. van Kampen AAG. De heer Van Kampen is partner bij Arcturus en gediplomeerd actuaire vanuit het Actuarieel Genootschap. Een betrouwbaarheid- en geschiktheidsdossier is opgesteld en aan Zevenwouden overlegd.

In 2017 is InAudit B.V. vervangen door BDO Advisory B.V als interne auditfunctie. De interne auditfunctie is uitbesteed aan BDO Advisory B.V. BDO is een partij met specifieke expertise in de financiële sector. De directe contactpersoon namens BDO voor Zevenwouden is mevrouw drs. G.J. Strampel.

De sleutelfuncties zijn benoemd door de Directie. Hun taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen staan beschreven in een charter, dat voor elke sleutelfunctie is opgesteld. Voor benoemingen, alsmede wijzigingen in de charters is instemming van de RvC vereist.

De Risk- en Compliance officer rapporteert op kwartaalbasis aan de Directie en raad van commissarissen. De actuariële functie rapporteert jaarlijks over de toereikendheid van de technische voorzieningen en de SCR-berekeningen, en voert ook een toets uit op de berekeningen van de ORSA. De interne audit functie rapporteert afhankelijk van de uitgevoerde audits.

De sleutelfunctionarissen hebben een escalatielijn naar de voorzitter van de raad van commissarissen.

Toezicht

De accountant en de toezichthouder van de verzekeraar zijn:

Externe accountant: KPMG Accountants N.V.

3.1.2 Belangrijke interne en externe gebeurtenissen

Ontwikkelingen verslagjaar 2017

Directievoorzitter formeel benoemd

Per 14 juni 2016 is W.R.D.W. Nauta benoemd als ad interim Directievoorzitter. Per 1 juli 2017 is de heer Nauta formeel benoemd als Directievoorzitter in vaste dienst van Zevenwouden.

Directie wisseling

B.P. Posthumus heeft zijn functie als statutair Directeur op eigen verzoek neergelegd en gaat verder als Directeur Volmachten. De vacante positie van statutair Directielid is ad interim opgevuld door J.H. Lubbers die daarvoor interim manager Finance en Control was. De heer Lubbers zal binnen de Directie van Zevenwouden functioneren als Financieel Directeur. De heer Lubbers is per 1 maart 2018 in vaste dienst getreden.

Uitgaande volmacht contracten

Zevenwouden heeft in 2017 een nieuw volmacht contract met Brandsma Assuradeuren Oldeberkoop B.V. afgesloten. Per 1 januari 2017 heeft Zevenwouden deelname in een agrarische pool beëindigd omdat het meerjarige gemiddelde performance van dit contract niet voldeed aan de rendementseisen die Zevenwouden stelt.

Ontwikkeling portefeuille

De portefeuille en hiermee de premie is licht gegroeid in 2017. Van een aantal uitgaande volmachten is afscheid genomen, omdat het technische resultaat te wensen overliet. Voor deze minder goed presterende portefeuille is een beter presterende portefeuille via Noorderlinge verzekeraars in de plaats gekomen. Ratio hierachter is dat hernieuwde commerciële aandacht bij het intermediair direct leidt tot extra productie. In 2017 is een relatiemanager aangenomen voor midden- en zuid Nederland om de gestelde doelen voor 2017 mede te ondersteunen. In 2017 heeft geen grootschalige collectieve overvoer van portefeuilles plaatsgevonden. Dit is voor 2018 en verder ook niet begroot. Als een portefeuille wordt aangeboden, zal deze alleen worden geaccepteerd als deze portefeuille positief bijdraagt aan het rendement van Zevenwouden.

Verdiende premies eigen rekening

(x € 1.000)

	2017	2016
Noorderlinge verzekeraars	11.750	10.737
Overige uitgaande volmachten	3.994	4.951
Wijziging technische voorziening, niet verdiende premies	-163	-290
	15.581	15.398

Grote schades

Het jaar 2017 is voor Zevenwouden geen goed schadejaar gebleken. In tegenstelling tot 2016, waarin er weinig grote schaden aan de orde waren, zijn er in 2017 een 30-tal grote schaden (groter dan € 25 duizend) gemeld bij Zevenwouden.

Herverzekering

Voor het jaar 2017 is een viertal collectieve herverzekeringscontracten ingekocht. Eén contract ter afdekking van schaden als gevolg van brand, een contract ter bescherming tegen catastrofes (voornamelijk storm) en een contract voor varia dekkingen (vnl. particuliere aansprakelijkheid). Daarnaast is in 2017 een contract ingekocht ter bescherming van een combinatie van meerdere grote schaden. Alle contracten kennen een non-proportionele dekking, waardoor schaden binnen het afgesproken eigen behoud voor rekening van Zevenwouden blijven. Als gevolg van het minder gunstige schadebeeld in 2017 heeft Zevenwouden een beroep moeten doen op de ingekochte dekkingen. De betaalde herverzekeringspremie is ten opzichte van vorig jaar gestegen omdat Zevenwouden meer dekking heeft ingekocht betreffende het contract ter bescherming van meerdere grote schaden ("Aggregate XL" clause). Er is in 2017 gebruik gemaakt van deze dekking voor een bedrag van € 132 duizend.

Inrichting Risk en Compliance

Per 1 juli 2017 is de interim Compliance officer opgevolgd door een Risk- en Compliance officer in vaste dienst. Door het besluit om de compliance functie te combineren met de risk management functie zijn de risk werkzaamheden overgenomen van de in mei 2017 vertrokken manager Finance en Control.

Wijziging in vermogensbeheer

Na een zorgvuldig selectieproces heeft Zevenwouden in 2017 afscheid genomen van Aegon als vermogensbeheerder en maakt zij nu gebruik van vermogensbeheerder Oolders, Heijning & Voogelaar (OHV) te Amsterdam.

3.1.3 Resultaat, dividend en ontwikkeling eigen vermogen

Het resultaat na belastingen over het verslagjaar bedraagt € 1.585 duizend negatief. Dit is vooruitlopend op de definitieve vaststelling van de jaarrekening in mindering gebracht op het eigen vermogen. Het resultaat werd in het verslagjaar in belangrijke mate negatief beïnvloed door een relatief hoge schadelast en bedrijfskosten. Door de Directie zal aan de Algemene Vergadering van Afgevaardigden worden voorgesteld het volledige bedrag in mindering te brengen van de overige reserves.

Solvabiliteit (x € 1.000)	2017	2016
Aanwezige solvabiliteit / Own Funds	13.228	13.637
Vereiste solvabiliteit / solvabiliteitskapitaalsvereiste	7.488	7.743
Solvabiliteitspositie	177%	176%

De solvabiliteit is weergegeven op basis van de uitgangspunten die gelden onder het regime van Solvency II.

Verschil tussen het eigen vermogen in de jaarrekening en de aanwezige solvabiliteit (x € 1.000)	2017	2016
Eigen vermogen in de jaarrekening	13.422	15.007
Verzekeringsverplichtingen	1.900	1.091
Voorziening herverzekeringen	-1.415	-1.131
Pensioenverplichtingen	0	-898
Overlopende acquisitiekosten	-818	-812
Overige	139	380
Aanwezige solvabiliteit / Own Funds	13.228	13.637

Het eigen vermogen is met € 1.585 duizend gedaald door het negatief financieel resultaat over het jaar 2017. De verzekeringsverplichting is gestegen met € 809 duizend en kan samen worden beoordeeld met de voorziening herverzekering die met € 284 duizend is gedaald. Deze totale verbetering komt vooral door de verbeterde combined ratio. Deze combined ratio is veranderd door een andere kosten verdeling tussen Noorderlinge verzekeraars en Zevenwouden gebaseerd op Activity Based Costing. Bovendien heeft de premie verhoging van januari 2018 ook een positieve invloed op de verbeterde combined ratio. De pensioenverplichting is naar aanleiding van een andere interpretatie van de onvoorwaardelijke indexatie ter waarde van € 898 duizend vrijgevallen.

De vereiste solvabiliteit ofwel het solvabiliteitskapitaalsvereiste ("SKV") per ultimo verslagjaar is onder te verdelen naar de volgende belangrijkste componenten:

Kapitaalsbeslag per risicogroep (x € 1.000)	2017	2016
SKV Schaderisico's	6.000	6.101
SKV Marktrisico's	1.701	1.780
SKV Tegenpartijrisico	687	890
SKV Zorgrisico	30	42
SKV Operationeel risico	472	471
Diversificatie-effect	-1.402	-1.541
Vereiste solvabiliteit totaal	7.488	7.743

Uit de opbouw van het kapitaalsbeslag valt af te leiden dat Zevenwouden in het berekende kapitaalsbeslag het meest gevoelig is voor het schaderisico. Voor onderbouwing van het schaderisico zie volgende tabel. In de SKV voor marktrisico zijn de belangrijkste risico's het aandelenrisico, concentratierisico en renterisico.

Het SKV schaderisico is opgebouwd uit de volgende componenten:

Type schaderisico's (x € 1.000)	2017	2016
SKV catastroferisico	4.020	4.503
SKV premie- en reserverisico	3.562	3.141
SKV royement	12	5
Diversificatie-effect	-1.594	-1.548
SKV schaderisico	6.000	6.101

De SKV catastroferisico is verbeterd door verlaging van het eigen behoud Catastrofe van € 2 mln. naar € 1,5 mln. De SKV premie- en reserveisico stijgt door de stijging van de omzet waardoor extra reserve moet worden aangehouden.

Door de risico's die tijdens de uitoefening van de bedrijfsactiviteiten kunnen ontstaan tijdig vast te stellen, te analyseren, te meten, te beheersen en te controleren, wil de Directie van Zevenwouden minimaal 125% van de SCR aanhouden als interne solvabiliteitseis. Geen enkel reëel evenement mag de solvabiliteit met meer dan 25% schaden. Het doorlopen van de risicobeheercyclus, waarvan de Own Risk Solvency Assessment ("ORSA") deel uitmaakt, levert waardevolle nieuwe inzichten op. Deze inzichten kunnen worden gebruikt om de risicobereidheid en profiel bij te stellen. Door middel van de doorrekening van diverse stress-scenario's in de ORSA wordt de passendheid van deze interne solvabiliteitseis getoetst. Uit deze doorrekeningen is gebleken dat deze eis passend is voor Zevenwouden waarbij voldoende veiligheidsmarge in acht wordt genomen ten opzichte van de wettelijke ondergrens van 100%.

Zevenwouden hanteert als interne kapitaal-eis een SKV-ratio van minimaal 125%. Zevenwouden hanteert dit percentage omdat zij niet wil dat haar huidige solvabiliteitspositie daalt naar een niveau lager dan 125%. De mogelijkheden en wenselijkheid daarvan wordt door middel van een jaarlijkse toetsing van het kapitaalbeleid en de ORSA nader onderzocht. In het kapitaalbeleid onderscheiden we twee niveaus van gewenst kapitaal, namelijk de streefsolvabiliteit en de interne normsolvabiliteit.

De opbouw van het resultaat over 2017 naar activiteiten kan als volgt worden geschetst:

Totaal resultaat 2017 (x € 1.000)	Totaal resultaat	Verz. Techn. resultaat	Resultaat beleggingen
Verdiende premie / overige baten	13.183	13.442	-259
niet technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen	-	384	-384
Schade last / overige baten	-7.212	- 7.098	-114
Bedrijfslasten	-7.599	- 7.584	- 15
Totaal resultaat boekjaar voor belastingen	-1.628	- 856	- 772
Belastingen	42	-	42
Totaal resultaat na belastingen	-1.586	- 857	-730

Zevenwouden heeft in 2017 een negatief resultaat na belastingen gerealiseerd van € 1,6 miljoen. Dit is een daling van bijna € 2,0 miljoen ten opzichte van 2016. Deze daling wordt gevormd door een daling van € 1,2 miljoen van het technische resultaat en een daling van € 0,8 miljoen van het niet-technische resultaat te opzichte van 2016.

In 2017 zijn er 30 grote schaden geweest voor Zevenwouden groter dan € 25 duizend waardoor dat jaar slechter uitviel dan in 2016 het geval is geweest. De totale schade last was ongeveer € 1,1 miljoen groter dan 2016.

Ter vergelijking de cijfers van 2016:

Totaal resultaat 2016 (x € 1.000)	Totaal resultaat	Verz. Techn. resultaat	Resultaat beleggingen
Verdiende premie / overige baten	13.811	13.665	146
niet technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen	-	124	-124
Schade last / overige baten	- 6.051	- 6.041	-10
Bedrijfslasten	- 7.338	- 7.318	- 20
Totaal resultaat boekjaar voor belastingen	422	430	-8
Belastingen	-64	-113	49
Totaal resultaat na belastingen	358	317	41

Voor een nadere toelichting op deze resultaten en de daarbij toegepaste waarderingsgrondslagen verwijzen we u naar de jaarrekening over 2017.

Eigen vermogen

Herwaarderingsreserve (x € 1.000)

	2017	2016
Balans per 1 januari	114	114
Mutaties:	-	-
Balans per 31 december	114	114

Overige reserves

(x € 1.000)

	2017	2016
Balans per 1 januari	14.893	14.534
Bij/af: resultaat boekjaar	-1.585	359
Balans per 31 december	13.308	14.893

3.2 Resultaten uit verzekeringsactiviteiten

Het technische resultaat is toe te rekenen aan een aantal branchegroepen. Het technische resultaat van de belangrijkste groepen is als volgt:

Resultaat technische rekening 2017*Technische rekening*

(x € 1.000)

	Brand	Aansprake lijkheid	Overig	Totaal
Verdiende premies eigen rekening	12.104	955	383	13.442
Van niet-technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen	341	25	18	384
Schaden eigen rekening	-5.752	-1.084	-262	-7.098
Totaal bedrijfskosten	-6.801	-523	-260	-7.584
Resultaat technische rekening	-108	-627	-121	-856
Herverzekeringssaldo	1.373	10	211	1.594

De beleggingsopbrengsten en bedrijfskosten zijn aan de branches toegerekend naar rato van de geboekte bruto premies eigen rekening. Voor meer dan 95% hebben de bruto premies betrekking op verzekeringen van in Nederland gelegen objecten of risicoverzekeringen van Nederlandse ingezetenen.

Ter vergelijking de uitkomsten over 2016:*Technische rekening*

(x € 1.000)

	Brand	Aansprake lijkheid	Motor- rijtuigen	Overig	Totaal
Verdiende premies eigen rekening	11.941	1.053	234	437	13.665
Van niet-technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen	107	9	2	6	124
Schaden eigen rekening	-4.990	-659	-268	-124	-6.041
Totaal bedrijfskosten	-6.395	-547	-103	-273	-7.318
Resultaat technische rekening	663	-144	-135	46	430
Herverzekeringssaldo	3.242	66	49	213	3.570

Verdeling naar regio's

Dekkingen hebben uitsluitend betrekking op de Nederlandse markt.

Ontwikkeling verzekeringstechnische resultaten

De bruto schadelast is ten opzichte van voorgaand boekjaar sterk toegenomen waardoor de bruto schaderatio verslechterde van 28% naar 49%. Het lage bruto schaderatio van 2016 komt vooral door een positief uitloopresultaat van een langlopend schadedossier uit 2008. In 2017 zijn er 30 grote schaden geweest voor Zevenwouden groter dan € 25 duizend waardoor de totale schadelast dat jaar slechter uitviel dan in 2016 het geval is geweest. De totale schadelast was ongeveer € 1,1 miljoen groter dan 2016.

Voor een nadere toelichting op deze resultaten en de daarbij toegepaste waarderingsgrondslagen verwijzen we u naar de jaarrekening over 2017.

3.3 Resultaten uit beleggingsactiviteiten

De resultaten uit beleggingsactiviteiten zijn als volgt samengesteld:

Beleggingsopbrengst 2017 (x € 1.000)	Huur	Rente	Waarde mutaties	Totaal
1. Obligatie fonds			-65	-65
2. Obligaties		16	6	22
3. Aandelenfonds			362	362
4. Hypotheken		7		7
5. Leningen		48		48
6. Banken		-		-
7. Vastgoed	116			116
8. Overige beleggingen		-		-
9. Opbrengst deelnemingen			-863	-863
Totaal Opbrengsten	116	71	-560	-373
Kosten vermogens beheer				-15
Subtotaal				-388
Van niet-technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen				-384
Resultaat beleggingen				-772

Beleggingsopbrengst 2016

(x € 1.000)

	Huur	Rente	Waarde mutaties	Totaal
1. Obligatie fonds		31	363	394
2. Aandelenfonds			178	178
3. Hypotheken		11		11
4. Leningen		57		57
5. Banken		6		6
6. Vastgoed	106		138	244
7. Overige beleggingen		2		2
8. Opbrengst deelnemingen			-756	-756
Totaal Opbrengsten	106	107	-77	-136
Kosten vermogens beheer				-20
Subtotaal				116
Van niet-technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen				-124
Resultaat beleggingen				-8

Ontwikkeling beleggingsresultaten

Het cumulatieve rendement van de obligatiefondsen / obligaties was negatief en kwam ongeveer uit op - 0,4% over het gehele jaar. Het rendement op de aandelen was over het gehele jaar 2017 gemiddeld 17%.

Zevenwouden heeft in 2017 een transitie doorgevoerd betreffende haar beleggingsportefeuille. Er is een nieuw strategisch beleggingsbeleid opgesteld, waarbij het belang in zakelijke waarden is verminderd ten opzichte van vastrentende waarden. Tevens heeft Zevenwouden een nieuwe professionele vermogensbeheerder gecontracteerd (Oolders, Heijning & Voogelaar (OHV) te Amsterdam). Vanwege deze transitie heeft Zevenwouden zich teruggetrokken uit beleggingsfondsen en geherinvesteerd in aandelen trackers, staatsobligaties en bedrijfsobligaties. De transparantie in de beleggingsportefeuille is hiermee verbeterd. Het totaal belegd vermogen is vrijwel onveranderd gebleven

Het negatief financieel resultaat van deelnemingen heeft een negatieve invloed op de beleggingsopbrengsten. Dit betreft vooral het aandeel van Noorderlinge verzekeraars, een honderd procent dochter van Zevenwouden. Vorig jaar werden de kosten van Noorderlinge verzekeraars doorbelast aan Zevenwouden ter grootte van de tekencommissie, waardoor het resultaat deelneming Noorderlinge verzekeraars altijd nihil was. Vanaf 2017 (en met terugwerkende kracht aangepast in de vergelijkende cijfers) worden de kosten van Zevenwouden op basis van Activity Based Costing aan Noorderlinge verzekeraars doorbelast waardoor een meer reëel beeld ontstaat van het resultaat van Noorderlinge verzekeraars. Het resultaat van Noorderlinge verzekeraars is negatief en dit komt vooral door relatief hoge kosten bij Noorderlinge verzekeraars. Vanwege dit reële beeld heeft Zevenwouden maatregelen genomen om het resultaat van Noorderlinge verzekeraars te verbeteren. Vanwege de toekomstige omzetgroei en de genomen maatregelen bij Noorderlinge verzekeraars blijkt uit de meerjaren begroting dat Noorderlinge verzekeraars in de toekomst een positief financieel resultaat zal behalen.

Van niet-technische rekening toegerekende opbrengsten uit beleggingen

Een deel van de opbrengst uit beleggingen in de niet-technische rekening wordt toegerekend aan de technische rekening. Deze wordt berekend op basis van het deel van het eigen vermogen dat binnen Zevenwouden als noodzakelijk aanwezige solvabiliteit is bepaald.

3.4 Gebeurtenis na balansdatum

Begin januari is Nederland getroffen door twee grote stormen. Beide stormen hebben een materieel negatief effect op het financieel resultaat van 2018.

3.5 Overige informatie

De overige informatie bevat informatie over de activiteiten en de resultaten, die niet in de eerdere hoofdstukken is opgenomen. Naar inschatting zijn de belangrijke materiële zaken evenwel hiervoor opgenomen en is er verder ten aanzien hiervan niets te melden.

4. Governance bij Zevenwouden

4.1 Hoofdpijnen van de opzet

4.1.1 Bestuurlijke structuur

Zevenwouden kent drie statutaire organen: de Algemene Raad van Afgevaardigden, de Raad van Commissarissen en de Directie.

Algemene Raad van Afgevaardigden

Het hoogste besluitvormende orgaan binnen Zevenwouden is de Algemene Raad van Afgevaardigden. Aan de Algemene Raad van Afgevaardigden komen een aantal belangrijke bevoegdheden toe zoals het benoemen, schorsen of ontslaan van bestuurders en commissarissen, het vaststellen van de jaarrekening, wijzigen van de statuten en het verlenen van decharge aan de bestuurders en commissarissen. De Directie en de Raad van Commissarissen verschaffen de Algemene Raad van Afgevaardigden alle relevante informatie die zij nodig heeft voor de uitoefening van haar bevoegdheden.

Raad van Commissarissen

De RvC bestaat ultimo 2017 uit 3 leden. De Raad van commissarissen (RvC) telt minimaal drie tot maximaal vijf leden. Zevenwouden acht drie leden passend bij de omvang van de organisatie. De RvC houdt toezicht op de Directie van Zevenwouden en staat deze tevens bij met raad. Minimaal één lid van de RvC dient financieel expert te zijn, hetgeen inhoudt dat hij/zij relevante kennis en ervaring heeft op financieel & accounting gebied. Minimaal één lid van de RvC dient een managementfunctie bij een verzekeraar te hebben bekleed. De RvC dient onafhankelijk te zijn. Om de onafhankelijkheid te borgen, is een rooster van aftreden vastgesteld, waarbij een maximale zittingstermijn van vier jaar wordt aangehouden. In de samenstelling van de RvC wordt een evenwichtige zetelverdeling tussen mannen en vrouwen nagestreefd.

De Raad van Commissarissen ziet toe op en bespreekt met de Directie de algemene (operationele) gang van zaken, de ondernemingsstrategie, marktontwikkelingen en de opzet en kwaliteit van de interne beheersing

De RvC dient goedkeuring te verlenen aan de begroting, de jaarrekening, meerjarenraming en andere belangrijke besluiten van de Directie. Tevens vervult zij de werkgeversrol ten opzichte van de Directie. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de RvC zijn in de statuten vastgelegd en in het Reglement van de RvC uitgewerkt. Ook heeft de RvC een Auditcommissie uit zijn midden benoemd. De Auditcommissie heeft een reglement opgesteld, waarin taken en bevoegdheden alsmede de samenstelling van de Auditcommissie zijn beschreven. Tevens heeft de RvC een Remuneratiecommissie uit zijn midden benoemd.

Naast toezicht op de interne risicobeheersings- en controlesystemen houdt de commissie zich ook bezig met de ORSA, Risk Appetite, de rol en het functioneren van de Interne Auditfunctie en de financiële rapportages.

Directie

De Directie is verantwoordelijk voor de vaststelling en uitvoering van het algemene beleid van Zevenwouden. Daarbij staat voorop de actualisatie, bewaking en uiteraard de realisatie van de onderkende bedrijfsdoelstellingen. De Directie beheert het vermogen en besluit over belangrijke investeringen.

De Directie bestaat uit twee personen welke bij de aanstelling zijn getoetst op betrouwbaarheid en deskundigheid. De Directie opereert als een collegiaal bestuur waarbij complementariteit, collegialiteit en diversiteit in expertise voorwaardelijk is. Beide Directieleden hebben voldoende ervaring in de financiële dienstverlening en in een coöperatieve bedrijfsomgeving.

De Directie(voorzitter) stelt jaarlijks een programma van permanente educatie vast, waarbij onder meer geborgd is dat voldaan wordt aan de permanente educatie eisen. Via het volgen van studie en het bijwonen van seminars worden relevante ontwikkelingen in de financiële sector bijgehouden.

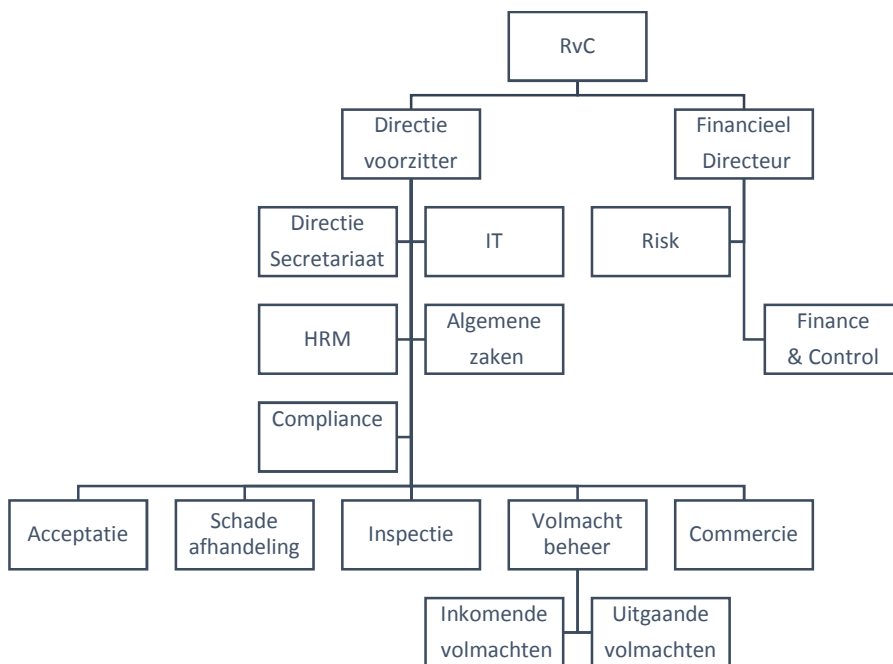
4.1.2 Juridische structuur

De juridische structuur van Zevenwouden kan als volgt worden weergegeven:

Statutaire naam	Statutaire vestiging	Aandeel	
Zevenwouden U.A.	Heerenveen	100%	dochter Zevenwouden U.A.
Leon Holding B.V.	Leeuwarden	100%	dochter Leon Holding B.V.
HJG Adviesgroep B.V.	Bolsward	100%	dochter HJG Adviesgroep B.V.
HJG Verzekeringen B.V.	Bolsward	100%	dochter HJG Adviesgroep B.V.
Noorderlinge B.V.	Leeuwarden	100%	dochter HJG Adviesgroep B.V.

4.1.3 Organisatiestructuur

De organisatiestructuur hebben we in onderstaand organogram weergegeven:

Zevenwouden en haar groepsmaatschappijen hadden gedurende het boekjaar gemiddeld, berekend op fulltime-basis, 28 werknemers in dienst (2016: 28).

4.1.4 Samenstelling Raad van Commissarissen

Per 1 januari 2017 bestaat de Raad van Commissarissen uit drie leden. De samenstelling van de leden van de Raad van Commissarissen is bepaald vanuit het oogmerk van vertegenwoordiging van alle relevante deskundigheden die nodig zijn voor een juiste taakvervulling. Zevenwouden kent geen aandeelhouders, maar kent wel leden (afgevaardigden). Zevenwouden hanteert een profielschets ter ondersteuning van de samenstelling van de Raad van Commissarissen.

Zevenwouden hanteert een deskundigheidsmatrix en een profielschets aan de hand waarvan de Raad van Commissarissen is samengesteld en welke zal worden toegepast bij werving en of herbenoeming van (toekomstige) commissarissen. Elke commissaris dient het totale beleid op hoofdlijnen te kunnen beoordelen en dient daarnaast affiniteit te hebben met de onderlinge structuur en de statutaire doelstellingen van de maatschappij.

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het gevoerde risicobeleid van Zevenwouden. Daartoe bespreekt de Raad van Commissarissen het risicoprofiel van Zevenwouden en beoordeelt hij op strategisch niveau of kapitaalallocatie en liquiditeitsbeslag in algemene zin in overeenstemming zijn met de goedgekeurde risicobereidheid. De Raad van Commissarissen benoemt uit zijn midden een Auditcommissie die de Raad van Commissarissen adviseren in zijn toezichtrol over het door de Directie van Zevenwouden gevoerde (financiële) risicobeleid.

De samenstelling van de Auditcommissie bestaat uit een tweetal leden van de Raad van Commissarissen, waaronder in ieder geval één lid meer specifieke kennis en affiniteit heeft met risicobeheersing financiën en audit.

Evaluatie van het functioneren van de Directie vindt jaarlijks plaats door middel van een daartoe belegde vergadering van de remuneratiecommissie die later aan de RvC verantwoording aflegt.

4.1.5 Beleidslijnen

In het kader van beheerste en integrale bedrijfsvoering heeft Zevenwouden op een aantal thema's haar beleidslijnen nader uitgewerkt. Dit betreft onder meer de volgende onderwerpen:

<i>Kapitaalbeleid</i>	<i>In het kapitaalbeleid is vastgelegd op welke wijze Zevenwouden met haar kapitaal omgaat in termen van interne normsolvabiliteit, en aan te houden kapitaal in relatie tot de risico's.</i>
<i>ORSA-beleid/ Risicomanagement beleid</i>	<i>Het beleid ten aanzien van risicomanagement is nader uitgewerkt en vastgelegd in de ORSA. Hierin zijn de verschillende stappen van het riskmanagement beleid toegelicht, alsmede de risicohouding ten opzichte van de verschillende soorten risico's.</i>
<i>Beleggingsbeleid</i>	<i>In het beleggingsbeleid heeft Zevenwouden in detail haar visie, kernwaarden, allocatie, organisatie en beheersmaatregelen met betrekking tot het beleggingsproces beschreven.</i>
<i>Uitbestedingsbeleid</i>	<i>Het uitbestedingsbeleid bevat richtlijnen en criteria teneinde gevolgen van die risico's bij uitbesteding uit te sluiten of wel te minimaliseren.</i>
<i>Compliance Charter</i>	<i>Het Compliance Charter legt de definities, doelstellingen, reikwijdte en taken van de compliance functie van Zevenwouden vast. Daarnaast is in dit beleidsdocument de positie van de compliance functie in de organisatie beschreven en zijn de bevoegdheden van de compliance functie vastgelegd.</i>
<i>Acceptatiebeleid</i>	<i>In het acceptatiebeleid heeft Zevenwouden de kaders en uitgangspunten vastgelegd ten aanzien van de verzekeringstechnische risico's die we accepteren (zowel in termen van producten, doelgroepen en regio's als de acceptatiecriteria van verzekeren).</i>
<i>Reserveringsbeleid</i>	<i>In het reserveringsbeleid heeft Zevenwouden de kaders en uitgangspunten vastgelegd ten aanzien van het berekenen en vaststellen van technische voorzieningen in relatie tot de verzekeringstechnische verplichtingen.</i>
<i>Herverzekerings- beleid</i>	<i>Het herverzekeringsbeleid geeft duidelijke kaders over de herverzekering van onze producten, de eventueel facultatief te dekken risico's, het vast te stellen eigen risico voor de verzekeraar en de samenstelling van het herverzekeringspanel in termen van spreiding en rating.</i>
<i>Beloningsbeleid</i>	<i>Het beloningsbeleid bevat de uitgangspunten waaronder Zevenwouden haar medewerkers beloont.</i>
<i>Rapportagebeleid</i>	<i>Het rapportagebeleid draagt bij aan het definiëren van de principes en richtlijnen van het rapportageproces.</i>
<i>Datakwaliteitsbeleid</i>	<i>Het datakwaliteitsbeleid is gericht op het definiëren van de interne vereisten die gesteld worden aan de kwaliteit van de data die de grondslag vormt voor het berekenen van de technische voorzieningen, maar ook aan andere te gebruiken data.</i>

4.1.6 Beloningsbeleid

Zevenwouden voert een zorgvuldig, beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat in lijn is met zijn strategie, risicobereidheid, doelstellingen en kernwaarden. Daarbij wordt rekening gehouden met de lange termijn belangen van de verzekeraar en het maatschappelijk draagvlak, daar:

- de beloning van Directie is gebaseerd op een extern beloningsonderzoek op basis van een benchmark;
- de Raad van Commissarissen het beloningsonderzoek als uitgangspunt in acht neemt bij het vervullen van hun taak met betrekking tot het beloningsbeleid;
- Zevenwouden zich conformeert aan de CAO voor het Verzekeringsbedrijf;
- Zevenwouden geen systeem kent van omzetbonussen;
- Zevenwouden haar winstdelingsregeling heeft vastgelegd.

Zevenwouden kent geen materiele retentie-, exit- en welkomstpakketten.

Zevenwouden kent geen variabele beloning voor de Directie.

4.2 Deskundigheid en betrouwbaarheid

Voor alle beleidsbepalers, interne toezichthouders en ook de sleutelfunctionarissen geldt dat de integriteit boven alle twijfel moet zijn en dat deze beschikken over aantoonbare deskundigheid passend bij de functie. Zowel de dagelijkse beleidsbepalers als leden van het intern toezichthoudende orgaan van financiële ondernemingen dienen geschikt te zijn voor de uitoefening van hun functie. De Beleidsregel geschiktheid 2012 verduidelijkt wat de toezichthouders verstaan onder 'geschiktheid' en welke aspecten bij de toetsing van een beleidsbepaler in aanmerking worden genomen.

Zevenwouden heeft aan deze beleidsregel als volgt invulling gegeven:

Raad van commissarissen

Sinds de invoering van het commissarissenmodel, staat de deskundigheid van de te benoemen commissarissen centraal. Zevenwouden hanteert een deskundigheidsmatrix en een profielschets inzake omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen. Deze zal worden toegepast bij de werving en herbenoeming van (toekomstige) commissarissen. De statuten van Zevenwouden vermelden dat de Raad van Commissarissen uit minimaal drie en maximaal vijf leden moet bestaan. De Raad van Commissarissen bestaat uit drie leden. Gezien de omvang en complexiteit van de verzekeraar achten wij dit passend. De samenstelling van de leden van de Raad van Commissarissen is bepaald vanuit het oogmerk van vertegenwoordiging van alle relevante deskundigheden die nodig zijn voor een juiste taakvervulling. Zevenwouden kent geen aandeelhouders, maar kent wel leden (afgevaardigden). Zevenwouden hanteert een profielschets ter ondersteuning van de samenstelling van de Raad van Commissarissen. Ieder lid van de Raad van Commissarissen ontvangt een passende en marktconforme vergoeding in relatie tot het tijdsbeslag van de werkzaamheden. De vergoeding is niet afhankelijk van de resultaten van Zevenwouden. De totale vergoeding wordt vermeld in het jaarverslag.

In de eis van permanente educatie ten behoeve van de Raad van Commissarissen wordt voorzien door middel van het volgen van trainingen en of cursussen verzorgd door deskundigen. Een externe partij faciliteert opleidingen ten behoeve van de deskundigheidseisen. Ieder lid van de Raad neemt deel aan het programma en voldoet daarmee aan de eisen van de permanente educatie.

Jaarlijks wordt het eigen functioneren van de Raad van Commissarissen geëvalueerd en daarnaast wordt eens in de drie jaar dit functioneren onder onafhankelijke begeleiding geëvalueerd. In 2017 heeft een evaluatie plaatsgevonden onder begeleiding van een externe onafhankelijke partij.

Directie

De Directie bestaat uit twee personen welke bij de aanstelling zijn getoetst op betrouwbaarheid en deskundigheid. De Directie opereert als een collegiaal bestuur waarbij complementariteit, collegialiteit en diversiteit in expertise voorwaardelijk is. Beide Directieleden hebben voldoende ervaring in de financiële dienstverlening en in een coöperatieve bedrijfsomgeving.

De Directie bestaat uit twee personen welke bij de aanstelling positief zijn getoetst op aanwezigheid van gedegen kennis van de financiële sector in het algemeen en het verzekeringswezen in het bijzonder. Beide Directieleden beschikken over grondige kennis om de hoofdlijnen van het totale beleid van de verzekeraar te kunnen beoordelen en te kunnen bepalen en zijn in staat om zich een afgewogen en zelfstandig oordeel te vormen over risico's die daarbij worden gelopen. Beide Directieleden zijn nauw verbonden met de doelgroepen van Zevenwouden.

De Directie(voorzitter) stelt jaarlijks een programma van permanente educatie vast, waarbij onder meer geborgd is dat voldaan wordt aan de permanente educatie eisen. Via het volgen van studie en het bijwonen van seminars worden relevante ontwikkelingen in de financiële sector bijgehouden. Relevante onderwerpen hier bij zijn:

- Actuele ontwikkelingen & essentialia in de financiële sector in het algemeen en de verzekeringssector in het bijzonder
- Corporate governance in de financiële sector en verzekeringssector
- Ontwikkelingen toezicht en financiële kaders (Solvency II, Wft en Basel)
- Management control, risk management & compliance
- Strategie, ethiek, cultuur, product approval en zorgplicht jegens de klant
- Financiële kaders (Solvency II en Wft) & Asset en Liability, Management (ALM)
- Integriteit, soft controls, values en financial behaviour
- Assurance & in control statement (in- en externe financial en operational audit)
- Strategisch vermogensbeheer, understanding financial markets & financial products
- Financial reporting, performance measurement en beloningsbeleid.

Beide Directieleden volgen het programma van permanente educatie. Evaluatie van het functioneren van de Directie vindt jaarlijks plaats door middel van een daartoe belegde vergadering van de remuneratiecommissie die later aan de RvC verantwoording aflegt. Onderdeel van deze vergadering is de evaluatie van de permanente educatie en een beoordeling van het functioneren van de Directie als collectief en als individu.

De Directie oefent haar functie op een zorgvuldige, deskundige en integere manier uit met inachtneming van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, codes en reglementen. De Directie heeft ondersteunend hieraan de moreel-ethische verklaring ondertekend. Ook aan de 'Regeling eed of belofte' wordt voldaan.

Voor alle sleutelfuncties zijn charters opgesteld waarin duidelijke kaders worden gegeven over (onder meer) taak, functie, positie, verantwoordelijkheid en bevoegdheden.

Voor de interne sleutelfuncties wordt een betrouwbaarheidstoetsing verricht middels de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Voor sleutelfuncties worden beoogde kandidaten geïnterviewd, diploma's gecontroleerd en referenties geraadpleegd.

De Risk- en Compliance officer is een gediplomeerd registeraccountant en valt daardoor onder de permanente educatieverplichting vanuit de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants. Bovendien is hij registercontroller en als zodanig ingeschreven bij de Vereniging van Registercontrollers. Tevens heeft hij de compliance leergang CCP (Certified Compliance Professional) gevolgd en is een gecertificeerde Compliance officer. De CCP opleiding is gevolgd bij het Nederlands Compliance Instituut bestaande uit oriëntatie compliance en leergang compliance professionals van NIBE/SVV en is de beroepsopleiding voor Compliance officers.

De Risk- en Compliance officer heeft ruim 15 jaar ervaring in de financiële sector in kwaliteit, risk en compliance functies.

4.3 Risicomanagement systeem

4.3.1 Risicobereidheid

Zevenwouden hanteert als interne kapitaalseis een SKV-ratio van minimaal 125%. Zevenwouden hanteert dit percentage omdat zij niet wil dat haar huidige solvabiliteitspositie daalt naar een niveau lager dan 125%. Geen enkel reëel evenement mag de solvabiliteit met meer dan 25% schaden. Het doorlopen van de risicobeheercyclus, waarvan de Own Risk Solvency Assessment ('ORSA') deel uitmaakt, levert waardevolle nieuwe inzichten op. Deze inzichten kunnen worden gebruikt om de risicobereidheid en profiel bij te stellen. Door middel van de doorrekening van diverse stress-scenario's in de ORSA wordt de passendheid van deze interne solvabiliteitseis getoetst. Uit deze doorrekeningen is gebleken dat deze eis passend is voor Zevenwouden waarbij voldoende veiligheidsmarge in acht wordt genomen ten opzichte van de wettelijke ondergrens van 100%.

4.3.2 Risicostrategie en –beleid

Zevenwouden stuurt in haar kapitaal- en risicomanagementbeleid op basis van Solvency-II uitgangspunten.

De solvabiliteitspositie meten we af aan de verhouding tussen de aanwezige en vereiste solvabiliteit. Zevenwouden hanteert als interne kapitaalseis een SKV-ratio van minimaal 125%. Zevenwouden hanteert dit percentage omdat zij niet wil dat haar huidige solvabiliteitspositie daalt naar een niveau lager dan 125%.

Het is niet waarschijnlijk dat de aanwezige solvabiliteit acuut daalt onder de noodzakelijk geachte solvabiliteit. Als de aanwezige solvabiliteit echter de noodzakelijk geachte solvabiliteit nadert dan zal Zevenwouden proactief maatregelen treffen om extra kapitaal te genereren of om de risico's te verminderen. Deze maatregelen staan (onder meer) beschreven in het kapitaalbeleid van Zevenwouden. Mogelijkheden om de aanwezige solvabiliteit te versterken zijn de volgende:

- premieverhoging
- kostenbesparing
- herzien van de polisvoorwaarden

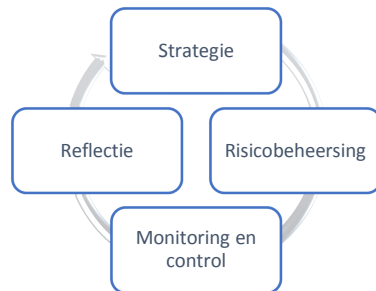
Onder het toekomstige regime van Solvency II kan de solvabiliteit ook positief worden beïnvloed door het kapitaalsbeslag van bedrijfsrisico's te verminderen waardoor de vereiste solvabiliteit omlaag zal gaan.

Maatregelen om risico's te verminderen zijn:

- verlagen risicoprofiel beleggingen
- meer herverzekeringsdekking inkopen (waaronder eigen behoud verlagen)
- afstoten van een product of (deel)markt

Door de koppeling van strategie en risicomanagement acht Zevenwouden de kans klein dat zij onder de wettelijke solvabiliteitsnorm komt.

Strategie en risicomangement

Van strategie naar strategie een doorlopende cyclus

In haar strategie zet Zevenwouden in op focus en bestendige premiegroei om op lange termijn een zelfstandige positie in de markt te borgen. Zevenwouden kiest daarbij nadrukkelijk voor distributie via haar intermediaire netwerk en gebruikt Noorderlinge verzekeraars daarbij als platform. Er wordt daarbij meer focus aangebracht op homogeniteit en schaalvergroting binnen de (risico)portefeuille. Hierdoor kan de volatiliteit van de schadelast (en het daarmee samenhangende verzekeringstechnische kapitaalsbeslag) worden beperkt.

Risicobeheer(sing) Zevenwouden

Zevenwouden heeft haar risicobeheersingssysteem dusdanig ingericht dat de Directie in staat wordt gesteld om op efficiënte en effectieve wijze bedreigingen, die het behalen van strategische doelstellingen in de weg staan, vroegtijdig te signaleren en vervolgens te beheersen.

Binnen het risicobeheersingssysteem van Zevenwouden is de Risk- en Compliance officer verantwoordelijk voor het vaststellen, het uitvoeren, het monitoren en, waar nodig, het bijstellen van het algehele risicobeleid. De Directie draagt daarbij altijd de eindverantwoordelijkheid. De Risk- en Compliance officer legt het risicobeleid ter goedkeuring voor aan de Directie. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het gevoerde risicobeleid van Zevenwouden. Daartoe bespreekt de Raad van Commissarissen het risicoprofiel van Zevenwouden en beoordeelt dit op strategisch niveau of kapitaalallocatie en liquiditeitsbeslag in algemene zin in overeenstemming zijn met de goedgekeurde risicobereidheid.

Het risicobeheersingssysteem van Zevenwouden omvat onder meer het door Zevenwouden gevoerde risicobeleid, risicobereidheid en het beoordelen van de eigen risico's en de solvabiliteit van Zevenwouden.

4.3.3 Opzet en organisatie van het systeem van risicomangement

Risicolimitering en beheersingstechnieken

Algemeen ten aanzien van risicolimitering en beheersingstechnieken

De manier waarop Zevenwouden haar risico's integraal beheerst is veelal vervat in beleidstukken, interne richtlijnen, procesbeschrijvingen, protocollen en procedures, overeenkomsten en systeeminrichting. Hieronder wordt per risicoklasse aangegeven welke vorm van risicobeheersing wordt toegepast.

Three lines of defense

In beginsel zijn alle lijnfuncties binnen Zevenwouden primair zelf verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's die samenhangen met hun werkterrein. Deze lijnfuncties of (leidinggevenden van) lijnafdelingen vormen derhalve de eerste lijn van risicobeheersing (first line of defense). De lijnorganisatie van Zevenwouden bestaat uit de afdelingen acceptatie, commercie, eerstelijns actuariaat (=uitbested), HR, schadebehandeling, informatisering en directie.

De tweede lijn van risicobeheersing (second line of defense) wordt gevormd door veelal de staforganisatie van Zevenwouden. In de tweede lijn bevinden zich de functies Volmachtbeheer, Compliance, Risicomanagement en het tweedelijns actuariaat (= uitbesteed). De tweedelijnsfuncties controleren de (prestaties van de) lijnorganisatie en brengen daarvan verslag uit aan het lijnmanagement, de Directie en toezichthouders.

Daar waar de eerstelijnsactiviteiten zijn uitbesteed aan derden wordt vanuit de tweede lijn toezicht gehouden op de naleving van de gemaakte contractafspraken en service level afspraken. Concrete voorbeelden daarvan zijn het toetsen van de naleving van volmacht afspraken met externe uitgaande volmachten door de volmachtbeheerder en de naleving van intern beleid door de Compliance officer.

In de derde lijn bevindt zich de interne auditfunctie (=uitbesteed) die beoordeelt of zowel de eerste lijn als de tweede lijn in beleid en processen in opzet adequaat heeft ingericht, of deze opzet daadwerkelijk bestaat en tenslotte of deze ook effectief werkt. Tot de derde lijn kan ook de interne toezichthouder worden gerekend.

Beheersing per risicoklasse

Verzekeringstechnische risico's

Acceptatiebeleid

De producten, criteria, limieten en voorwaarden die gelden voor het accepteren (of in dekking nemen) van verzekeringsrisico's zijn vastgelegd in het acceptatiebeleid. Binnen het acceptatiebeleid wordt ook beschreven hoe wordt omgegaan met cumulatie van risico's.

Schadereserveringsbeleid

De richtlijnen die gelden voor het vormen en beheren van (de toereikendheid van) technische reserves zijn vastgelegd in het schadereserveringsbeleid.

Herverzekeringsbeleid

In het herverzekeringsbeleid is vastgelegd welke richtlijnen er gelden voor het herverzekereren van verzekeringstechnische risico's. Het limiteren van catastroferisico maakt deel uit van het herverzekeringsbeleid en het herverzekeringsprogramma van Zevenwouden. Daarnaast worden ook de overige herverzekeringsprogramma's beschreven met het daarbij passende eigen behoud, limieten, omvang van de ingekochte dekking en kredietwaardigheid en spreiding binnen het herverzekeringspanel.

Financiële risico's

De financiële risico's die Zevenwouden loopt, hangen nauw samen met de beleggingen van Zevenwouden. Om deze financiële risico's te beheersen zijn in een beleggingsbeleid uitgangspunten en kaders vastgelegd voor de wijze waarop (en waarin) Zevenwouden belegt. Doelstelling van het beleggingsbeleid luidt als volgt: *"De toevertrouwde middelen zodanig beleggen dat aan de (toekomstige) verplichtingen kan worden voldaan."* Hierbij is het rendement van belang, maar staat het in stand houden van de kapitaalspositie voorop. In het beleggingsbeleid wordt onder meer ingegaan op de beleggingscategorieën waarin Zevenwouden mag beleggen en welke eisen en limieten er aan elke beleggingscategorie worden gesteld. Zevenwouden kiest voor defensief vermogensbeheer waarbij zij niet actief handelt in financiële instrumenten en in beginsel haar beleggingen aanhoudt tot einde looptijd (indien van toepassing). Het vermogensbeheer besteedt Zevenwouden uit aan een professionele partij. Met de vermogensbeheerder zijn afspraken gemaakt in een vermogensbeheerovereenkomst. Daarin komt onder meer aan de orde welke diensten er worden afgenomen, welke kwaliteitseisen daarvoor gelden en welke vergoeding daarvoor wordt gevraagd. In de beheerovereenkomst staat ook beschreven welke rapportages worden afgegeven. Naast financiële risico's die samenhangen met beleggingen loopt Zevenwouden ook tegenpartijrisico over vorderingen op herverzekeraars, banken, het intermediair en eindklanten. Ter beheersing van het tegenpartijrisico jegens herverzekeraars en banken zijn richtlijnen in het herverzekeringsbeleid respectievelijk beleggingsbeleid opgenomen. Voor het tegenpartijrisico jegens het intermediair en eindklanten is een bewakingsproces van kracht dat uitgevoerd wordt

door de debiteurenbeheerder.

Overige risico's

Onder overige risico's vallen operationele risico's. Uitbestedingsrisico, IT-risico, juridisch risico zijn risico's die onder de paraplu van operationele risico's worden geschaard. Operationele risico's worden beheerst door procesbeschrijvingen, procedures, geautomatiseerde controles op input in systemen, functiescheiding in systemen, beheerovereenkomsten en service level afspraken ten aanzien van uitbestede IT-diensten.

Het risicobeheerproces

De risicomanager is verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicobeheerproces. Het risicobeheerproces is integraal van opzet (alle niveaus, het volledige risico-universum) en dit proces is beschreven. Meting van risico's vindt plaats langs drie criteria:

- a. Kans van voordoen van het risico of de fout;
- b. De impact wanneer het risico of de fout zich voltrekt;
- c. De mate waarin interne processen worden verstoord of reputatieschade wordt opgelopen.

De risico's worden breed geïnventariseerd bij verschillende disciplines binnen de organisatie. Per criterium wordt een score gegeven langs een vooraf gedefinieerde schaal. Op basis van de scores wordt vervolgens ingeschaald wat het urgentieniveau voor het risico wordt in de periodieke risicobeheerrapportage.

Deze rapportages worden besproken in de Directievergadering en de auditcommissie van de RvC. De Risk- en Compliance officer is vertegenwoordigd bij vergaderingen van de RvC.

4.3.4 Asset-liability Management

Na een zorgvuldig selectieproces heeft Zevenwouden in 2017 afscheid genomen van Aegon als vermogensbeheerder en maakt zij nu gebruik van vermogensbeheerder Oolders, Heijning & Voogelaar (OHV) te Amsterdam.

Binnen het beleggingsbeleid zijn restricties opgenomen ten aanzien van de toelaatbare positie die in een bepaalde beleggingscategorie mag worden ingenomen. Deze restricties zijn een verdeling van 85% vastrentende waarden en 15% zakelijke waarden. De maximale weging in zakelijke waarden is 20%. Het beleggingsbeleid voorziet erin dat niet zelfstandig belegd mag worden in afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Er worden geen nieuwe directe beleggingen gedaan in vastgoed en er worden geen nieuwe onderhandse leningen meer verstrekt. Voorts wordt er een buy & hold strategie gevolgd. Maandelijks worden de resultaten uit de beleggingen intern gevolgd en gerapporteerd aan het management. Opvallende waarde mutaties worden zoveel mogelijk verklaard. De Directie kan niet zelfstandig opereren zonder een positief advies van de beleggingscommissie die vier keer per jaar vergadert

4.3.5 ORSA (Own Risk and Solvency Assessment)

In de ORSA of Eigen Risico beoordeling (ERB) maakt Zevenwouden een eigen beoordeling van de risico's waaraan de verzekeraar bloot kan staan. Er worden stress scenario's bepaald en doorgerekend. Zevenwouden heeft haar beleid ten aanzien van de ORSA vastgelegd in een beleidsdocument.

De wijze waarop onafhankelijke toetsing plaats vindt

Het ERB proces staat beschreven in de jaarlijkse eigen risicobeoordeling. Eénmaal per kwartaal beoordeelt de risicomanager op basis van de Solvency II uitkomsten of zich een trigger evenement heeft voorgedaan die het uitwerken van een tussentijdse (partiele) ERB noodzakelijk maakt. Indien zich een trigger evenement voordoet, signaleert hij dit zo spoedig mogelijk bij de

Directie en de voorzitter van de auditcommissie. Indien zich geen trigger evenement voordoet voor een tussentijdse ERB, dan bestaat er altijd nog een jaarlijkse verplichting.

De jaarlijkse ERB verplichting vangt aan nadat er een nieuwe vijfjaarsprognose is vastgesteld. Deze cijfers vormen de input voor het basisscenario in de ERB. De risicomanager plant de ERB doorrekeningen tijdig in met de actuariële functie. De doorrekeningen voor het basisscenario, de stress-tests en de management acties zijn belangrijke bouwstenen voor de ERB naast het business plan, de strategie en terugkoppeling van DNB en/of de interne auditfunctie op de eerdere ERB. Met deze input en de Solvency II richtsnoeren in de hand werkt de risicomanager de ERB uit en laat deze toetsen bij de compliance en actuariële functie alvorens deze ter bespreking aan de Directie wordt voorgelegd. De ERB wordt tenslotte besproken in de RvC alvorens deze definitief wordt vastgesteld en ingediend bij DNB.

Zevenwouden betreft de volgende functionarissen bij het ORSA proces:

- Directie (opdrachtgever en eindverantwoordelijke)
- Raad van Commissarissen (intern toezichthouder, gedelegeerd aan de auditcommissie)
- Risk- en Compliance officer (uitvoerder en voert de regie over het proces)
- Overige sleutelfuncties:
  - Actuariële functie (o.a. berekeningen en scenario-analyse)

4.4 Interne controle omgeving

Grondslag en toepassing van controles:

Het interne controlesysteem binnen Zevenwouden (ook Noorderlinge verzekeraars *) wordt vormgegeven in aansluiting op, per operationeel onderdeel, het van toepassing zijnde (deel)beleid en daaraan verbonden procedures en werkinstructies. Een specifiek beleid bepaalt (onder andere) relevante criteria welke organisatie-breed geldend zijn. Daarnaast is er sprake van procedures en werkinstructies die specifiek voor operationele afdelingen gelden dan wel samenwerking tussen afdelingen realiseren.

* Het volmachtbedrijf Noorderlinge verzekeraars wordt hier slechts informatief genoemd omdat veelal beleid, procedures en werkinstructies, naast verzekeraar Zevenwouden, eveneens van toepassing zijn binnen Noorderlinge verzekeraars. In dit kader relevant om te noemen omdat controles die worden uitgevoerd in het volmachtbedrijf Noorderlinge verzekeraars ook een (indirecte) controlefunctie binnen de verzekeraar Zevenwouden hebben. Er wordt dus vanuit meerdere invalshoeken controle uitgevoerd binnen de operationele onderdelen.

Totstandkoming en toetsing van procedures en controles:

Zowel binnen operationele afdelingen als (organisatie-brede) beleidsnotities geldt dat procedures invulling geven aan de toepassing van het (deel)beleid of de operationele onderdelen en (daarnaast) werkinstructies afgestemd zijn ten behoeve van de uitvoerende toepassing. Zowel procedures als werkinstructies zijn geen statische documenten. Werkinstructies worden afdelings- of organisatiegericht aangepast aan werkbaarheid waarbij bepalingen in beleid en/of procedures dienen te zijn en blijven gewaarborgd. Procedures en beleidsnotities worden jaarlijks beoordeeld op actualiteit en toepasbaarheid en bijgesteld waar nodig. Een bijstelling vindt plaats na accordering door toegewezen bevoegde(n). Implementatie van een nieuwe of aangepaste procedure wordt gestuurd door het volgen van een checklist waarop de relevante te volgen stappen zijn weergegeven alsmede waarmee fiattering en uitvoering van implementatie van een (aangepaste) procedure wordt geregistreerd.

Relevant is de totstandkoming van genoemd beleid, procedures en werkinstructies binnen de gekaderde bevoegdheden. Dit geschiedt op de volgende wijze:

	<u>Vormgeving</u>	<u>Toetsing</u>	<u>Accordering</u>	<u>Evaluatie</u>	<u>Bijstelling</u>	<u>Accordering</u>
Beleids	Manager	Compliance	Directie	Manager/Compliance	Manager	Directie
Procedure	Manager	Compliance	Directie	Manager/Compliance	Manager	Directie
Werk- instructie	Afdeling	Afdeling/Manager	Manager	Afdeling/Manager	Afdeling	Manager

Onderscheid in uitvoering controles:

Interne controle vindt op verschillende niveaus binnen de operationele kernprocessen plaats. Namelijk, op operationeel niveau alvorens een handeling wordt geëffectueerd en achteraf middels controles. Laatstgenoemde vorm van controle is veelal een periodieke vaste controle, zoals bijvoorbeeld financiële (boekhoudkundige) controle, controle van bestanden van schadereserveringen en steekproefcontroles met een brede kwaliteitsmeting.

Overige vormen van controle:

Naast interne controle vinden binnen de organisatie ook verschillende vormen van audit plaats die een mitigerende werking hebben op operationele risico's en daardoor een versterking zijn naast de interne controleactiviteiten.

Three lines of defense

In beginsel zijn alle lijnfuncties binnen Zevenwouden primair zelf verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's die samenhangen met hun werkterrein. Deze lijnfuncties of (leidinggevenden van) lijnafdelingen vormen derhalve de eerste lijn van risicobeheersing (first line of defense). De lijnorganisatie van Zevenwouden bestaat uit de afdelingen acceptatie, commercie, eerstelijns actuariaat(=uitbesteed), HR, schadebehandeling, informatisering en Directie.

De tweede lijn van risicobeheersing (second line of defense) wordt gevormd door veelal de staforganisatie van Zevenwouden. In de tweede lijn bevinden zich de functies Volmachtbeheer, Compliance, Risicomanagement en het tweedelijns actuariaat (= uitbesteed). De tweedelijnsfuncties controleren de (prestaties van de) lijnorganisatie en brengen daarvan verslag uit aan het lijnmanagement, de Directie en toezichthouders.

Daar waar de eerstelijnsactiviteiten zijn uitbesteed aan derden wordt vanuit de tweede lijn toezicht gehouden op de naleving van de gemaakte contractafspraken en service level afspraken. Concrete voorbeelden daarvan zijn het toetsen van de naleving van volmacht afspraken met externe uitgaande volmachten door de volmachtbeheerder en de naleving van intern beleid door de Compliance officer.

In de derde lijn bevindt zich de interne auditfunctie (=uitbesteed) die beoordeelt of zowel de eerste lijn als de tweede lijn in beleid en processen in opzet adequaat heeft ingericht, of deze opzet daadwerkelijk bestaat en tenslotte of deze ook effectief werkt. Tot de derde lijn kan ook de interne toezichthouder worden gerekend.

Tot slot beoordeelt ook de externe accountant jaarlijks of het systeem van interne controle van voldoende niveau is ten behoeve van de jaarrekeningcontrole die hij uitvoert. Hij rapporteert hierover in zijn accountantsverslag.

De verslagen van de sleutelfunctionarissen en de externe accountant worden beschikbaar gesteld aan Directie en de leden van de RvC. Daarnaast worden ze in diverse gremia met de betreffende sleutelfunctionarissen besproken.

4.4.1 Compliance functie

Zevenwouden heeft haar compliance functie zodanig ingericht dat deze effectief kan opereren. Hiervoor zijn in het Compliance Charter de definities, doelstellingen, reikwijdte en taken van de compliance functie van Zevenwouden vastgelegd en is voor 2017 een Compliance Program opgesteld.

Doelstellingen Compliance

De compliance functie heeft de volgende doelstellingen:

- Het bevorderen en waarborgen van de integere bedrijfsvoering en reputatie van Noorderlinge verzekeraars/Zevenwouden;
- Beheersing van de compliance risico's door het monitoren van de naleving van wet- en regelgeving, het bewaken van de integriteit en de naleving van intern beleid;
- Bevorderen en waarborgen van op zorgvuldige en juiste wijze informeren en behandelen van tussenpersonen en eindklanten voor wat betreft de product- en dienstverlening van Zevenwouden;
- Beleidsbeheer.

De SIRA is een belangrijk element in de planning en uitvoering van de compliance functie en voorts organiseert de compliance functie periodieke workshops om met het personeel wet- en regelgeving ('awareness bevorderen'), alsmede actualiteiten te bespreken.

Organisatorische inbedding

Het is van belang dat er voldoende afstemming bestaat tussen de bij compliance betrokken functionarissen en afdelingen, aangezien de uitvoering van het compliance plan een taak is van de gehele organisatie.

Directie

De Directie van Zevenwouden is eindverantwoordelijk voor het compliant zijn van Zevenwouden. De Directie legt hierover verantwoording af aan de Raad van Commissarissen. Daarnaast dient de Directie te waarborgen dat de compliance functie een onafhankelijke rol kan vervullen.

De Directie van Zevenwouden is o.a. eindverantwoordelijk voor:

- het uitoefenen van toezicht op de naleving van de gedragscode door alle personeelsleden;
- het vaststellen en uitvoeren van het compliance beleid;
- het onderhouden van contacten met de externe toezichthouder(s);
- uitdragen van compliance bewustzijn naar personeelsleden en het belang van een goede naleving van de gedragscode continu te benadrukken (Tone-at-the-top).

De Directie zet ieder directieoverleg het onderwerp compliance op de agenda van het directieoverleg en de vergadering van de Raad van Commissarissen. Tijdens de bespreking van het onderwerp compliance dient de compliance functie aanwezig te zijn. Mochten compliance gerelateerde afwegingen gemaakt worden en/of besluiten genomen worden, dan wordt hier melding van gemaakt in de notulen van deze overleggen.

Lijnmanagement (eerste lijn)

Het lijnmanagement is tevens verantwoordelijk voor compliance. Dit betreft het compliant zijn aan wet- en regelgeving, het instellen van maatregelen die compliance waarborgen en de controle op de effectiviteit van maatregelen.

Het lijnmanagement van Zevenwouden dient volledige medewerking te verlenen aan de werkzaamheden van de compliance functie.

Het lijnmanagement dient de compliance functie tijdig te informeren over aanpassingen in beleid, procedures of systemen, de introductie van nieuwe producten en de daarmee samenhangende compliance. De analyse van compliance aspecten en overige voor een beoordeling noodzakelijke informatie dient tijdig beschikbaar te worden gesteld.

Het lijnmanagement zal het advies van de compliance functie vragen indien, er naar haar inzicht integriteitaspecten een rol spelen of sprake is van reputatierisico's bij:

- besluiten over het verrichten van activiteiten of transacties;
- het aangaan van samenwerkingsverbanden;
- het offrenen of de verkoop van producten;
- de acceptatie van verzekeringen of claims.

Compliance functie (tweede lijn)

De compliance functie beoordeelt of aan de interne en externe vereisten op het gebied van intern beleid en externe wet- en regelgeving wordt voldaan. De compliance functie rapporteert over haar bevindingen aan het verantwoordelijke lijnmanagement, de Directie en de Raad van Commissarissen. Verder wordt het risicomanagement geïnformeerd.

Risicomanagement (tweede lijn)

De Risicomanagementfunctie beoordeelt het risico dat voortvloeit uit incidenten. Bij incidenten die te maken hebben met Compliance of integriteit haakt de Risicomanagementfunctie altijd de Compliancefunctie aan.

Actuarieel (tweede lijn)

De actuariële functie verstrekt aan onder andere de compliance functie het actuariële rapport over de voorzieningen en datakwaliteit, herverzekeringsbeleid, prijsbeleid, SKV review en ORSA review.

Interne audit (derde lijn)

Interne audit beoordeelt, afhankelijk van de scope van het onderzoek, of de interne beheersmaatregelen in opzet, bestaan en in werking effectief zijn. Daarbij kijkt interne audit ook naar het naleven van wet- en regelgeving. Daarnaast vindt een periodieke evaluatie plaats van het compliance charter en de realisatie van het compliance plan. Interne audit rapporteert haar bevindingen aan het verantwoordelijke lijnmanagement, de Directie en de Raad van Commissarissen. De compliance functie wordt geïnformeerd.

Raad van Commissarissen

De Audit Commissie als onderdeel van de Raad van Commissarissen heeft vanuit haar toezichtfunctie de taak toezicht te houden op de naleving van relevante wet- en regelgeving en op werking van gedragscodes.

Externe accountant

De externe accountant controleert tijdens de interim controle de kwaliteit en de toereikendheid van de administratieve organisatie en interne beheersing.

De externe accountant toetst of de taken van de compliance functie voldoen aan de eisen die zijn gesteld aan deze functie vanuit Wft.

Rapportages

De compliance functie rapporteert per kwartaal aan de Directie en de Audit Commissie. De kwartaal rapportage bestaat onder andere uit de volgende punten:

- in hoeverre het compliance programma uitgevoerd en geïmplementeerd is;
- uitkomsten monitoringsactiviteiten betreffende interne controleprocessen;
- gesignaleerde nieuwe wet- en regelgeving en/of aanvullingen daarop en welke gevolgen hebben voor de inrichting van de organisatie;
- het overzicht van rapportages aan de toezichthouder inclusief tijdigheid;
- de rapportage van de toezichthouder met analyses en aanbevelingen;
- indien er zich compliance gerelateerde incidenten voorgedaan hebben hiervan de aard en de voortgang rapporteren.

De compliance functie rapporteert direct aan de Directie en de Audit Commissie indien er zich ernstige incidenten hebben voorgedaan, welke een aantasting zijn van de reputatie van Zevenwouden. Hierbij wordt gedacht aan gebeurtenissen die een ernstig gevaar vormen voor een integere bedrijfsvoering, het schenden van wet- en regelgeving, schenden van interne regels, schendingen betreffende integriteitkwesities en overige voorvallen welke van dusdanige vorm zijn om daar door de compliance functie melding van te maken.

4.4.2 Interne audit functie

Binnen Zevenwouden is de interne auditfunctie ('IAF') uitbesteed aan BDO Advisory B.V. De Interne audit functie is een uitbestede dienst voor Zevenwouden. Hiervoor is een uitbestedingsovereenkomst opgesteld en zijn afspraken gemaakt met BDO. Zevenwouden heeft haar interne audit beleid vertaald naar haar interne audit charter. In dit charter zijn de doelstellingen, verantwoordelijkheden, scope, positionering, onafhankelijkheid, bevoegdheden en escalatiemogelijkheden, rapportagestructuur en -vereisten beschreven. Het audit charter wordt jaarlijks geactualiseerd en goedgekeurd.

De IAF is onafhankelijk gepositioneerd, direct onder de Directievoorzitter. De IAF rapporteert aan de Directie en heeft een rapportagelijnen naar de voorzitter van de Audit Commissie ('AC'). De audit manager woont de vergaderingen van de AC bij.

De personen die de IAF uitoefenen verrichten geen werkzaamheden ten aanzien van overige sleutelfuncties.

Jaarlijks wordt in de vergadering van de AC het jaarplan en het budget voor de IAF vastgesteld. Daarbij worden risicogewogen keuzes gemaakt ten aanzien van de audit objecten. De auditbevindingen in de audit rapportages worden besproken en de IAF stelt samen met het management de opvolging van de auditbevindingen vast. Hierover wordt ieder kwartaal gerapporteerd aan de AC.

4.4.3 Actuariële functie

De actuariële functie is een uitbestede dienst voor Zevenwouden. Hiervoor is een uitbestedingsovereenkomst opgesteld en zijn afspraken gemaakt met Arcturus. Voor de uitvoering van de actuariële functie is een charter opgesteld met hierin onder andere de doelen van de actuariële functie, inrichting van de functie, werkwijze en samenwerking met de organisatie. In 2017 heeft de actuariële functie voor Zevenwouden geen andere rollen verricht buiten deze functie. De actuariële functie rapporteert aan de Directie.

De actuariële functie stelt een jaarplan op en stemt de planning af met Zevenwouden. In het jaarplan zijn activiteiten opgenomen die gerelateerd zijn aan de terreinen waar de actuariële functie directe verantwoordelijkheid heeft: het oordeel over de technische voorzieningen, het premie- en acceptatiebeleid en de herverzekeringsregeling. Daarnaast had de actuariële functie in 2017 een rol in de implementatie van het risicomangementsysteem door een bijdrage te

leveren aan de ORSA, review van de SKV-berekeningen en passendheidsanalyse van het Standaard Model.

4.5 Uitbesteding

Zevenwouden heeft (delen van) bedrijfsprocessen dan wel activiteiten uitbesteed aan andere partijen. Hieraan is een aantal risico's verbonden. Onderhavig beleid bevat richtlijnen en criteria teneinde gevolgen van die risico's bij uitbesteding uit te sluiten of wel te minimaliseren.

Het uitbestedingsbeleid van Zevenwouden is onderverdeeld in twee niveaus, namelijk Intern (gericht) en Extern (gericht). Onder het niveau Intern valt uitbesteding op facilitair gebied, zoals bijvoorbeeld postservice en schoonmaakdiensten. Ook uitbesteding in relatie tot personeel behoort tot het niveau Intern, zoals bijvoorbeeld een Arbodienst. Richtlijn voor de kwalificatie Intern betreft alle activiteiten die niet in directe relatie staan tot de dienstverlening van Zevenwouden aan klanten. Klanten in deze dienst in ruime zin te worden geïnterpreteerd. Denk daarbij aan verzekeringnemers, verzekerden, tegenpartijen en intermediairs.

Het Externe niveau bevat juist alle onderdelen die direct of indirect in relatie staan tot de uitvoering van dienstverlening van Zevenwouden, zoals bijvoorbeeld expertises en consultancy. Extern is van toepassing indien er een directe of indirecte verbinding is met kritische processen binnen Zevenwouden.

Aan iedere uitbesteding ligt een analyse ten grondslag en dient inhoudelijk passend te zijn bij het van kracht zijnde (deel) beleid van betreffend bedrijfsproces binnen Zevenwouden.

De uitvoerende partij die de uit te besteden activiteit gaat uitvoeren, dient aan een aantal eisen te voldoen.

Teneinde de continuïteit van het uitbestedingsproces te waarborgen, dient een gedegen overeenkomst te worden gerealiseerd met de uitvoerder.

Zevenwouden controleert periodiek op de wijze van uitvoering van de uitbestede activiteiten of processen en de overeenstemming met de gemaakte afspraken.

4.6 Overige belangrijke informatie

In het bovenstaande zijn alle belangrijke aspecten van het governancestelsel toegelicht.

5. Risicoprofiel

5.1 Verzekeringstechnische risico's

Algemeen

Het sluiten van schadeverzekeringen is de kernactiviteit van Zevenwouden, waarbij Zevenwouden zich specialiseert in brandverzekeringen. Een afgesloten verzekering die past binnen de door Zevenwouden gehanteerde acceptatienormen zou als zodanig geen onaanvaardbaar risico kunnen opleveren. Toch zullen in het kader van de verzekeringsactiviteiten verzekeringstechnische risico's zich anders ontwikkelen dan verwacht. Als verzekeraar staan wij bloot aan zowel mogelijke gebeurtenissen die plotsklaps kunnen optreden als aan mogelijke omstandigheden die tot geleidelijke erosie van de verdien capaciteit kunnen leiden. De verzekeringstechnische risico's die Zevenwouden loopt zijn inherent aan het uitoefenen van het verzekeringsbedrijf. Deze risico's kunnen zich manifesteren in de vorm van catastroferisico's, premierisico's en reserverisico's.

Catastroferisico's

Betreft de concentratie van verzekeringstechnische risico's in een bepaald geografisch gebied die als gevolg van één gebeurtenis gelijktijdig schade kunnen oplopen. De belangrijkste gebeurtenissen die onder de dekking vallen zijn schaden als gevolg van stormen, hagelbuien of andere van buiten komende onheilen. Schade ten gevolge van terrorisme is herverzekerd via de pool van de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij Terrorismeschaden.

Premie- of lopend jaarrisico

Het premie- of lopend jaarrisico betreft met name het risico dat de schadefrequentie en/of de grootte van de schade per geval nadelig afwijkt van de verwachting. Deze catastrofe en premierisico's worden beheerst doordat:

- Zevenwouden een acceptatiebeleid voert en acceptatienormen hanteert alvorens een schadeverzekering wordt afgegeven. De acceptatieregels zijn in een periode van vele jaren ontwikkeld en verfijnd.
- Onroerende goederen met een verhoogd risicoprofiel als onderdeel van het acceptatieproces worden geïnspecteerd door ervaren inspecteurs.
- Zevenwouden verzekerde risico's heeft herverzekerd voor zover zij de risicobereidheid (eigen behoud) te boven gaan.
- Zevenwouden een prudent herverzekeringsbeleid toepast dat is afgestemd op de risicobereidheid en financiële draagkracht van Zevenwouden.
- Zevenwouden gebruik maakt van een professionele herverzekeringsmakelaar die zorg draagt voor een optimale plaatsing van het herverzekeringsprogramma op basis van gemodelleerde schadestatistieken.

Reserverisico

Het reserverisico is het risico dat Zevenwouden niet voldoende schadevoorzieningen heeft gevormd ter dekking van (verwachte) schaden. Zevenwouden beheerst dit risico doordat:

- Zevenwouden een prudent schadereserveringsbeleid volgt waarbij op dossierniveau door ervaren schadebehandelaren een voorziening wordt bepaald;
- Zevenwouden een aanvullende voorziening vormt voor schaden die nog niet (volledig) zijn gemeld maar zich reeds hebben voorgedaan.
- Zevenwouden haar uitloopresultaten periodiek beoordeelt en op basis daarvan op dossierniveau haar reserves bijstelt indien daar aanleiding toe is.

5.2 Strategisch risico

Dit is het risico dat Zevenwouden een strategie voert die niet voldoende aansluit op klantbehoeften of ontwikkelingen in de markt waarin de organisatie opereert. Het strategische risico omvat ook het risico van een niet-tijdige implementatie van de bedrijfsstrategie.

5.3 Omgevings- en reputatierisico

Wijzigingen in relevante wet- en regelgeving worden op de voet gevolgd door de Risk- en Compliance officer binnen Zevenwouden, waardoor Zevenwouden tijdig kan inspelen op wijzigingen binnen het wettelijke kader.

De concurrentie in de schadeverzekeringssector is al jaren hevig. Door een zorgvuldige totstandkoming van de strategie die nauw aansluit bij de marktbehoefte is Zevenwouden concurrerend binnen dit marktsegment. Zevenwouden focust op homogeniteit binnen de risicoportefeuille, volgt schadetrends, inspecteert aangeboden risico's en investeert in efficiency voor proces- en productvoering. Hierdoor kan Zevenwouden de concurrentie het hoofd bieden. Reputatierisico's worden beheerst door zorgvuldige procesvoering en adequate informatieverstrekking. Daarnaast wordt (nieuw) personeel gescreend op integriteit en antecedenten (zie ook integriteitsrisico).

5.4 Prijsrisico

Er bestaan drie vormen van prijsrisico's: valutarisico, renterisico en marktrisico. Deze begrippen worden hierna verder toegelicht.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen van valutawisselkoersen.

Renterisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen van de rente.

Marktrisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen van marktprijzen, veroorzaakt door factoren die uitsluitend gelden voor het individuele instrument of de emittent ervan, of door factoren die alle instrumenten die verhandeld worden in de markt beïnvloeden.

Algemene beheersing prijsrisico

In algemene zin wordt het prijsrisico beheerst door een prudent beleggingsbeleid te voeren. Binnen het beleggingsbeleid zijn restricties opgenomen ten aanzien van de toelaatbare positie die in een bepaalde beleggingscategorie mag worden ingenomen. Deze restricties zijn een verdeling van 85% vastrentende waarden en 15% zakelijke waarden. De maximale weging in zakelijke waarden is 20%. Het beheer van beleggingen is uitbesteed aan een professionele vermogensbeheerder, Oolders, Heijning & Voogelaar (OHV) te Amsterdam. Het beleggingsbeleid voorziet erin dat niet zelfstandig belegd mag worden in afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Er worden geen nieuwe directe beleggingen gedaan in vastgoed en er worden geen nieuwe onderhandse leningen meer verstrekt. Voorts wordt er een buy & hold strategie gevolgd. Maandelijks worden de resultaten uit de beleggingen intern gevolgd en gerapporteerd aan het management.

Opvallende waarde mutaties worden zoveel mogelijk verklaard. De Directie kan niet zelfstandig opereren zonder een positief advies van de beleggingscommissie die vier keer per jaar vergadert.

Beheersing valutarisico

De portefeuille wordt alleen belegd in de Euro. Zevenwouden kan er ook voor kiezen valutaderivaten gebruiken om het valutarisico af te dekken. Op deze manier loopt Zevenwouden geen direct valutarisico.

Beheersing renterisico

Zevenwouden loopt een renterisico ten aanzien van haar beleggingen in vastrentende waarden. Dit omvat vooral de beleggingen in vastrentende beursgenoteerde obligaties en in mindere mate verstrekte onderhandse leningen. Zevenwouden beheerst haar renterisico door de duratie van beleggingen te maximeren op vijf, zoals vastgesteld in het beleggingsbeleid. Hierdoor wordt de impact van wijzigingen van de marktrente op de herwaardering van deze beleggingen beperkt gehouden.

Beheersing marktrisico

Zevenwouden loopt marktrisico over haar beleggingen in aandelen. Zevenwouden beheerst het marktrisico door haar beleggingen goed te spreiden over diverse vermogenstitels waardoor schommelingen van de prijs van individuele vermogenstitels elkaar beter compenseren. Daarnaast heeft Zevenwouden limieten gesteld ten aanzien van de maximale posities die zij wenst in te nemen met betrekking tot aandelen.

5.5 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Zevenwouden door gebrek aan liquide middelen niet in staat is om op korte termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Zevenwouden beheerst het liquiditeitsrisico doordat:

- Zevenwouden een groot deel van haar middelen liquide aanhoudt onder andere op rekening-courant banken en spaarrekeningen. Op deze manier is in het geval van calamiteiten snel geld beschikbaar te maken;
- Voor geplande investeringen wordt impliciet liquiditeit vrijgehouden zodat externe financiering niet nodig is. Indien noodzakelijk worden er beleggingen liquide gemaakt.
- Met de herverzekeraars is contractueel de afspraak vastgelegd dat in het geval van potentiële liquiditeitsproblemen bij Zevenwouden door het uitkeren van een bedrag waarvoor een recht op herverzekeringsdekking bestaat, er een voorschot op de herverzekeringsclaim zal worden verstrekt.
- Zevenwouden voert een restrictief beleid ten aanzien van illiquide beleggingen zoals vastgoed.

5.6 Kasstroomrisico

Het kasstroomrisico is het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een monetair financieel instrument zullen fluctueren in omvang. De blootstelling van Zevenwouden aan kasstroomrisico is zeer beperkt en raakt uitsluitend de andere financiële beleggingen op de balans. Dit zijn aangehouden spaartegoeden waarover een variabele rente wordt vergoed. Deze rentevergoeding is van verwaarloosbare betekenis binnen het geheel van de beleggingsopbrengsten in de niet-technische rekening.

Zevenwouden accepteert het gelopen kasstroomrisico omdat deze een gevolg is van het liquide aanhouden van middelen. Het liquide aanhouden van middelen is nodig om het liquiditeitsrisico te mitigeren. Wel is het de intentie van Zevenwouden om een groter deel van de aangehouden spaartegoeden te beleggen in andere financiële instrumenten.

5.7 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij van een financieel instrument niet aan haar verplichting zal voldoen, waardoor Zevenwouden een financieel verlies te verwerken krijgt. Dit risico heeft voornamelijk betrekking op beleggingen in beleggingsfondsen, verstrekte (hypothecaire) leningen, aangehouden tegoeden bij banken en vorderingen uit herverzekeringen. Het kredietrisico wordt beheerst doordat:

- Zevenwouden hoofdzakelijk belegt in obligaties die minimaal een BBB- rating hebben. Hierbij is de rating afgegeven door Standard & Poor's leidend.
- Zevenwouden herverzekerde risico's spreidt over een panel aan herverzekeraars die allemaal een minimale (S&P) rating van A- als ondergrens moeten hebben.
- Zevenwouden bij onderhandse leningen aan partijen die niet over een rating beschikken aanvullende zekerheden verkrijgt door o.a. het vestigen van een hypotheek op het onderpand of door het vestigen van pandrecht of andere zekerheden.
- Zevenwouden rekening-couranten aanhoudt bij verschillende Nederlandse bankinstellingen met een kredietwaardige status zodat zij de mogelijkheid heeft overtollige liquiditeit te spreiden over meerdere bankinstellingen.

5.8 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat bedrijfsprocessen niet ongestoord of niet effectief kunnen verlopen als gevolg van handelen of nalaten van medewerkers van Zevenwouden of van derden, dan wel door toevallige gebeurtenissen of omstandigheden. Zevenwouden beheerst dit risico door:

- Interne controle op de operationele processen vanuit de 1e, 2e en 3e lijn.
- Capaciteitsplanning door organisatorische en personele inrichting in evenwicht te brengen tot de bedrijfsdoelstellingen.
- Sturing op permanente educatie van Directie, commissarissen en op peil houden van vakbekwaamheid bij de medewerkers door het stimuleren van het volgen van opleiding en het organiseren van workshops op gebied van schade, technische inspectie, acceptatie en Solvency II.
- Risico-gebaseerde audits op operationele processen als onderdeel van het auditprogramma.

5.9 IT risico

Het IT-risico betreft het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende zijn beveiligd. Zevenwouden beheerst dit risico doordat:

- De IT infrastructuur is uitbesteed aan een hosting partner die over datacenters beschikt met uitgebreide continuïteits- en beveiligingsfaciliteiten op het gebied van back-up en alternatieve stroomvoorzieningen.
- De hosting partner is ISAE-3402 gecertificeerd.
- Toegang voor medewerkers tot de digitale werkomgeving is beveiligd middels persoonlijke login-ID met wachtwoord met daarbij een frequente wijzigingscyclus.

5.10 Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de aan derden uitbestede werkzaamheden evenals de door derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel, de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de bedrijfsvoering van Zevenwouden verstoren of bedreigen. Zevenwouden beheerst dit risico doordat:

- Zevenwouden een uitbestedingsbeleid heeft geformuleerd waaraan de belangrijkste uitbestede diensten en/of processen worden getoetst.
- Met gevolmachtigde agenten (uitgaande volmachten) afspraken zijn overeengekomen en vastgelegd in volmacht overeenkomsten (VSV) die voldoen aan NVGA-richtlijnen.
- Naleving van gemaakte volmacht afspraken worden getoetst met behulp van audits, controleverklaringen van de Accountants, werkprogramma risicobeheersing volmachten en cijferanalyses.
- Met belangrijke uitbestedingspartners Service Level Afspraken zijn overeengekomen en/of ISAE-3402 rapportages worden opgevraagd.

5.11 Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat de integriteit van Zevenwouden wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van haar organisatie, veroorzaakt door haar medewerkers dan wel de leiding in het licht van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door Zevenwouden opgestelde normen. Zevenwouden beheerst dit risico door:

- Het afleggen van een Moreel ethische verklaring door Directie en commissarissen.
- Het afleggen van de eed of belofte door alle medewerkers.
- Pre-employment screening wordt toegepast bij indiensttreding en periodiek in-employment screening wordt toegepast voor in dienst zijnde medewerkers.
- Geheimhoudingsbepalingen worden gehanteerd in arbeidsovereenkomsten.
- Diverse gedragscodes zijn ingevoerd op het gebied van integriteit en opgepaste gedragingen.
- De mogelijkheid tot interne fraude wordt gemitigeerd door toepassing van functiescheidingen in de processen en interne controlemaatregelen.

5.12 Solvabiliteitskapitaalvereiste

De aanwezige solvabiliteit bij Zevenwouden onder de uitgangspunten van Solvency II bedraagt per 31 december 2017 € 13.228 duizend. Het bedrag waarover de maatschappij in het kader van de SKV minimaal moet beschikken bedraagt € 7.488 duizend. De solvabiliteitsmarge op basis van de Solvency II wetgeving bedroeg per ultimo 2017 aldus 177%. Zevenwouden hanteert als interne kapitaalvereiste een SKV-ratio van minimaal 125%. Zevenwouden hanteert dit percentage omdat zij niet wil dat haar huidige solvabiliteitspositie daalt naar een niveau lager dan 125%.

6. Financiële positie van Zevenwouden op Solvency II grondslagen

6.1 Solvency II balans

In 2016 is voor het eerst het verschil tussen de jaarrekeninggrondslagen en de Solvency II grondslagen ontstaan.

Onderstaand de activa op de balans ultimo 2017, zowel op jaarrekening-waarde als SII-waarde:

Assets (x € 1.000)	Statutory accounts value	Solvency II value
Goodwill	0	0
Deferred acquisition costs	818	0
Intangible assets	0	0
Deferred tax assets	622	622
Pension benefit surplus	0	0
Property, plant & equipment held for own use	1.133	1.133
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	12.390	12.390
Property (other than for own use)	216	216
Holdings in related undertakings, including participations	0	0
Equities	0	0
Equities - listed	0	0
Equities - unlisted	0	0
Bonds	10.307	10.307
Government Bonds	4.201	4.201
Corporate Bonds	6.106	6.106
Structured notes	0	0
Collateralised securities	0	0
Collective Investments Undertakings	1.866	1.866
Derivatives	0	0
Deposits other than cash equivalents	0	0
Other investments	0	0
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	0	0
Loans and mortgages	1.307	1.381
Loans on policies	0	0
Loans and mortgages to individuals	219	223
Other loans and mortgages	1.088	1.158
Reinsurance recoverables from:	1.507	92
Non-life and health similar to non-life	1.507	92
Non-life excluding health	1.507	96
Health similar to non-life	0	-4
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	0	0
Health similar to life	0	0
Life excluding health and index-linked and unit-linked	0	0
Life index-linked and unit-linked	0	0
Deposits to cedants	0	0
Insurance and intermediaries receivables	206	206
Reinsurance receivables	330	330
Receivables (trade, not insurance)	1.043	1.043
Own shares (held directly)	0	0
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	0	0
Cash and cash equivalents	5.243	5.243
Any other assets, not elsewhere shown	56	56
Total assets	24.654	22.495

Onder "Property, plant & equipment held for own use" is de materiële vaste activa zoals opgegeven op de jaarrekening-balans opgenomen. Dit betreft namelijk inventaris voor eigen gebruik. De opgelopen rente en opgelopen huur zijn bij de beleggingen zelf opgenomen.

Hieronder volgt een toelichting op de herwaarderingen op de activa zijde van de balans.

Overlopende activa (overlopende acquisitiekosten)

Omschrijving (x € 1.000)	Waardering jaarrekening	Waardering Solvency II	Vershil (Solvency II – jaarrekening)
Overlopende activa	€ 818	-	-€ 818

Waarderingsgrondslagen jaarrekening

Vorderingen op derden worden opgenomen tegen nominale waarde, zo nodig onder aftrek van een voorziening wegens het risico van oninbaarheid. De voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de posten. De vorderingen inzake premies worden genomen op het moment van de premievervaldatum. De vorderingen hebben een looptijd van korter dan één jaar, tenzij in de toelichting anders staat vermeld.

Waarderingsgrondslagen Solvency II

Dit betreft vooruitbetaalde provisie in de premievoorziening en wordt op Solvency II grondslag gesaldeerd met de premievoorziening. In de premievoorziening op Solvency II grondslag zoals opgenomen in de Technische Voorzieningen rapportage zijn deze overlopende acquisitiekosten ook gesaldeerd met de premievoorziening op jaarrekening-waarde.

Hypotheke

Omschrijving (x € 1.000)	Waardering jaarrekening	Waardering Solvency II	Vershil (Solvency II – jaarrekening)
Hypotheke	€ 1.307	€ 1.381	€ 74

Waarderingsgrondslagen jaarrekening

Alle hypothecaire leningen en andere leningen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Waarderingsgrondslagen Solvency II

Deze zijn berekend op marktwaarde door het contant maken van de toekomstige kasstromen tot aan het eerstvolgende renteherzieningsmoment op basis van een rentecurve: De rentecurve is gebaseerd op de risicovrije rentetermijnstructuur van EIOPA ultimo 31-12-2017. De risico-opslag varieert van 1,96% tot 2,20%, afhankelijk van het type en de looptijd van de hypotheek (vorig jaar betrof de risico-opslag een uniform percentage van 2,56%).

Vordering uit herverzekering

Omschrijving (x € 1.000)	Waardering jaarrekening	Waardering Solvency II	Vershil (Solvency II – jaarrekening)
Vordering uit herverzekering	€ 1.507	€ 92	-€ 1.415

Waarderingsgrondslagen jaarrekening

De voorziening voor te ontvangen schade van herverzekeraars is voor de per balansdatum nog niet afgewikkelde schade van het boekjaar en de voorgaande jaren. De vaststelling geschiedt stelselmatig post voor post.

Waarderingsgrondslagen Solvency II

De voorziening herverzekeringspremie is het verschil tussen de nog binnenkomende herverzekerde schade (op de premie in de onverdiende premievoorziening en premie binnen de contractgrens) en de uitgaande herverzekering (op de premie in de onverdiende premievoorziening en premie binnen de contractgrens).

Liabilities (x € 1.000)	Statutory accounts value	Solvency II value
Technical provisions – non-life	8.727	6.827
Technical provisions – non-life (excluding health)	8.691	6.795
Technical provisions calculated as a whole		0
Best Estimate		6.291
Risk margin		505
Technical provisions - health (similar to non-life)	36	32
Technical provisions calculated as a whole		0
Best Estimate		30
Risk margin		2
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	0	0
Technical provisions - health (similar to life)	0	0
Technical provisions calculated as a whole		0
Best Estimate		0
Risk margin		0
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and	0	0
Technical provisions calculated as a whole		0
Best Estimate		0
Risk margin		0
Technical provisions – index-linked and unit-linked	0	0
Technical provisions calculated as a whole		0
Best Estimate		0
Risk margin		0
Other technical provisions	0	0
Contingent liabilities	0	0
Provisions other than technical provisions	1.204	1.204
Pension benefit obligations	0	0
Deposits from reinsurers	0	0
Deferred tax liabilities	247	182
Derivatives	0	0
Debts owed to credit institutions	0	0
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	0	0
Insurance & intermediaries payables	203	203
Reinsurance payables	256	256
Payables (trade, not insurance)	539	539
Subordinated liabilities	0	0
Subordinated liabilities not in Basic Own Funds	0	0
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	0	0
Any other liabilities, not elsewhere shown	56	56
Total liabilities	11.232	9.267
Excess of assets over liabilities	13.422	13.228

Op de Solvency II balans ¹ bedraagt het totaalbedrag aan technische voorzieningen € 6.735 duizend. Conform de Solvency II specificaties worden de technische voorzieningen berekend als de som van de beste schatting plus een risicomarge. Onderstaand de voorzieningen in de jaarrekening en die op Solvency II grondslagen:

Technische voorzieningen (x € 1.000)	Jaarrekening Grondslagen	"Solvency II" Grondslagen
(Best estimate) premie bruto (inclusief voorziening winstdeling)	2.191	157
(Best estimate) schade bruto (inclusief overige techn voorzieningen)	6.536	6.163
Risicomarge voorzieningen	0	507
Totale bruto voorziening	8.727	6.827
Voorziening herverzekering premie	-19	1.348
Voorziening herverzekering schade	-1.487	-1.440
Voorziening eigen rekening	7.220	6.735
Overlopende acquisitiekosten	-818	0
Voorziening eigen rekening (inclusief acquisitiekosten)	6.402	6.735

De beste schatting is conform de Solvency II specificaties bepaald als het saldo van verwachte uitgaande kasstromen verminderd met de inkomende kasstromen. Beide zijn contant gemaakt tegen de rentecurve die EIOPA voorschrijft ². Deze rentecurve bestaat uit een risicovrije rentecurve per 31-12-2017 zonder volatility adjustment en zonder matching adjustment.

Voor de bepaling van de risicomarge is de methode aangehouden die wordt beschreven in de Solvency II specificaties: de cost of capital methode. De risicomarge is hierdoor gelijk aan de kapitaalkosten die nodig zijn om de huidige verzekeringsverplichtingen af te wikkelen.

Technische voorziening

Omschrijving (x € 1.000)	Waardering jaarrekening	Waardering Solvency II	Vershil (Solvency II – jaarrekening)
Technische voorziening	€ 8.727	€ 6.827	€ 1.900

Waarderingsgrondslagen jaarrekening

Premies

De voorziening voor niet-verdiende premies betreft het nog niet-verdiende gedeelte van de in het verslagjaar in rekening gebrachte premies eigen rekening. De vaststelling geschiedt post voor post. Bij de vaststelling van de voorziening wordt rekening gehouden met een eventueel aandeel van herverzekeraars. Deze wordt in mindering gebracht op de voorziening.

De toereikendheid van de voorziening voor niet-verdiende premies wordt jaarlijks actuair getoetst. Mocht uit de toets blijken dat de voorziening voor niet-verdiende premies niet toereikend is dan wordt de voorziening voor niet-verdiende premies aangevuld met een voorziening niet-toereikende premie ter grootte van het geconstateerde tekort.

De voorziening voor niet-toereikende premies betreft het negatieve verschil tussen de verwachte premies uit de door de onderneming na de balansdatum te ontvangen prestaties en de onvermijdbare kosten om aan de verplichtingen te voldoen. De onvermijdbare kosten zijn de

¹ Hierbij wordt verwezen naar de QRT BI-S.01.02.b

² <http://www.toezicht.dnb.nl/7/50-232844.jsp>

kosten die tenminste moeten worden gemaakt om van de overeenkomst af te komen, zijnde de laagste van enerzijds de kosten bij het voldoen aan de verplichtingen en anderzijds de vergoedingen of boetes bij het niet voldoen aan de verplichtingen.

Schaden

De voorziening voor te betalen schaden is voor de per balansdatum nog niet afgewikkelde schaden van het boekjaar en de voorgaande jaren. De vaststelling geschiedt stelselmatig post voor post rekening houdend met nog niet gemelde schadegevallen. Bij de bepaling van de voorziening is tevens rekening gehouden met nog te maken schadebehandelingskosten. Bij de vaststelling van een te betalen schade wordt rekening gehouden met een eventueel aandeel van herverzekeraars. Deze wordt in mindering gebracht op de voorziening.

De toereikendheid van de voorziening voor te betalen schaden wordt jaarlijks getoetst. De toets wordt in beginsel met een kwalitatieve benadering uitgevoerd middels beoordeling van de uitloopresultaten. Indien de uitkomsten daarvan indicaties geven voor het risico van tekorten in de voorziening te betalen schaden zal de toets tevens kwantitatief worden uitgevoerd. De kwantitatieve toets wordt uitgevoerd door de voorziening te betalen schaden te vergelijken met de beste schatting van toekomstige schadekasstromen inclusief een risicomarge. Indien de waarde die volgt uit de kwantitatieve toereikendheidstoets hoger is dan de voorziening te betalen schaden zal de voorziening te betalen schaden voor dit verschil worden verhoogd.

Waarderingsgrondslagen Solvency II

De technische voorziening bestaat uit een beste schatting en een risicomarge hierop. Zowel voor de schade- als de premievoorziening.

Voorziening voor uitgestelde belasting

Omschrijving (x € 1.000)	Waardering jaarrekening	Waardering Solvency II	Vershil (Solvency II – jaarrekening)
Voorziening voor uitgestelde belasting	€ 247	€ 182	€ 65

Waarderingsgrondslagen jaarrekening

Acute belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering.

Waarderingsgrondslagen Solvency II

Deze post is bepaald als waarderingsverschil tussen de fiscale waardering en de SII-waardering (per balanspost vast te stellen) waarover in de toekomst nog fiscaal wordt afgerekend. Het is de voorziening voor uitgestelde belasting op de jaarrekening-balans plus de verschillen tussen de jaarrekening en SII-waardering afgerekend tegen een belastingpercentage van 25%³. Omdat het verschil van de verschillende balansposten een daling van het eigen vermogen tot gevolg heeft, daalt de balanspost voorziening voor uitgestelde belasting op de marktwaarde-balans ten opzichte van de jaarrekening-balans

---

³ Zie artikel 15 uit de gedelegeerde verordening van 10-10-2014

6.2 Informatie over de waardering van andere verplichtingen

Er zijn geen herwaarderingen voor andere verplichtingen.

6.3 Overige materiële informatie

Er zijn geen bijzondere zaken te melden met betrekking tot de Solvency II waardering, waarvan de impact mogelijk materiële consequenties zouden kunnen hebben.

7. Kapitaalbeheer

7.1 Hoofdlijnen van het kapitaalbeleid

Vereiste solvabiliteit in relatie tot aanwezige solvabiliteit

Zevenwouden streeft naar een rendabele groei in de verzekeringsportefeuille. Het solvabiliteitskapitaalvereiste (SKV) schaderisico vormt bij Zevenwouden het grootste deel van het aan te houden risicokapitaal. Op het gebied van tegenpartijrisico (herverzekeringsmarkt blijft stabiel) en marktrisico (geen grote wijzigingen in behoudende beleggingsstrategie) verwacht Zevenwouden geen grote volatiliteit in aan te houden risicokapitaal tenzij Zevenwouden daartoe noodzaak ziet. Op basis van de stress-scenario's uit de uitgevoerde ORSA's kan Zevenwouden met een ondergrens van 125% meerdere risico-evenementen aan zonder dat de interventiegrenzen die de externe toezichthouder (vanaf 100%) hanteert, wordt bereikt.

De interne normsolvabiliteit:

- is hoog genoeg om een verzwaring van prudentiële wetgeving op te vangen;
- ligt ruim boven de interventiegrenzen van DNB;
- is hoog genoeg om vertrouwen van de markt in Zevenwouden te waarborgen;
- is hoog genoeg om vertrouwen van de interne toezichthouders in Zevenwouden te waarborgen;
- is hoog genoeg om vertrouwen van de leden in Zevenwouden te waarborgen; en
- is hoog genoeg om onverwachte tegenvallers op te vangen.

7.2 De solvabiliteit van Zevenwouden

De solvabiliteit van Zevenwouden is in 2017 toegenomen tot 177%. De ontwikkeling van de solvabiliteit kan als volgt worden toegelicht:

Solvabiliteit (x € 1.000)	2017	2016
Aanwezige solvabiliteit / Own Funds	13.228	13.637
Vereiste solvabiliteit / solvabiliteitskapitaalsvereiste	7.488	7.743
Solvabiliteitspositie	177%	176%

De solvabiliteit is weergegeven op basis van de uitgangspunten die gelden onder het regime van Solvency II.

De toename / afname van de kapitaalvereiste is onder meer het gevolg van onder meer ontwikkelingen in het premievolume, de mate van herverzekering en de mate van risicobereidheid in het beleggingsbeleid. Een en ander staat hierna toegelicht.

Over de SKV:

- De **solvabiliteitsratio** SKV van Zevenwouden ultimo 2017 bedraagt 177% en voldoet hiermee ruimschoots aan de SII-eisen conform de SII-specificaties. Dit is tevens een lichte vooruitgang ten opzichte van vorig jaar (176%).
- De solvabiliteitsratio ligt boven de interne norm van 125%. De solvabiliteitspositie voldoet aan de limieten en doelstellingen zoals gesteld in het kapitaalbeleid van Zevenwouden.
- De wijzigingen in vergelijking met vorig jaar zijn:
  - De SKV is gedaald van € 7,7 miljoen naar € 7,5 miljoen (-3,3%). Ook het in aanmerking komend vermogen ter dekking van de SKV is gedaald, namelijk van € 13,6 miljoen naar € 13,2 miljoen (-3,0%). De SKV is harder gedaald dan het in

- aanmerking komend vermogen ter dekking van de SKV. Dit verklaart de lichte toename van de solvabiliteitsratio.
- o Het kernvermogen van de verzekeraar voordat hierop aanpassingen zijn gedaan is evenals vorig jaar gelijk aan het in aanmerking komend vermogen ter dekking van de SKV. Er is geen aanvullend vermogen (evenals vorig jaar).
  - De daling van de SKV met € 0,2 miljoen kan verklaard worden door de volgende effecten:
    - o Afname van het tegenpartijrisico met € 0,2 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname in de post overige vorderingen (excl. vorderingen op de belastingdienst).
    - o Afname van het schadeverzekeringstechnisch risico met € 0,1 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat het catastroferisico is afgenomen a.g.v. een daling van het eigen behoud op het Stormcontract (van € 2 miljoen naar € 1,5 miljoen).
    - o Er wordt een diversificatie nadeel behaald van € 0,1 miljoen.
  - De verklaringen voor de daling van het in aanmerking komend vermogen met € 0,4 miljoen en het verschil met de jaarrekening kunnen worden afgelezen in onderstaande tabel.

(x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Jaarrekening kernvermogen	13.422	15.007	-1.585
Beleggingen	74	52	22
Voorziening herverzekering	-1.415	-1.131	-284
Verzekeringsverplichtingen	1.900	1.091	809
Latente belastingen	65	327	-262
Pensioenverplichtingen (IAS19r)	0	-898	898
Overlopende acquisitiekosten	-818	-812	-6
Solvency II kernvermogen	13.228	13.637	-409
Vershil	-194	-1.371	1.176

Een belangrijk onderdeel van de daling van het Solvency II kernvermogen is het operationele verlies wat geleden is in 2017, zichtbaar in het jaarrekening kernvermogen (€ 1.585 duizend). Dit wordt deels gecompenseerd door het vrijvallen van de Pensioenverplichting (€ 898 duizend) en lagere verzekeringstechnische verplichtingen door een verbetering van de negatieve nettomarge (€ 525 duizend).

Over de **minimum kapitaalsvereiste (MKV)**

- De solvabiliteitsratio MKV van Zevenwouden ultimo 2017 bedraagt 346% en voldoet hiermee ook ruimschoots aan de SII-eisen conform de SII-specificaties. Dit is een afname ten opzichte van vorig jaar (351%).
- De wijzigingen in vergelijking met vorig jaar zijn:
  - o Terwijl de MKV gelijk is gebleven met € 3,7 miljoen is het in aanmerking komend vermogen ter dekking van de MKV gedaald van € 13,0 miljoen naar € 12,8 miljoen. Dit verklaart de afname van de solvabiliteitsratio MKV.

7.3 De ontwikkeling van de SCR en de MCR

Onder de SII-specificaties is de SKV ultimo 2017 conform onderstaande tabel opgebouwd (vergeleken met ultimo 2016 en het verschil).

Benodigde solvabiliteit "Solvency II" (x € 1.000)				
	31-12-2017	31-12-2016	verschil	In %-en
Rente	479	775	-296	-38%
Aandelen	770	857	-86	-10%
Vastgoed	329	329	0	0%
Credit spread	462	219	243	111%
Concentratie	685	808	-123	-15%
Valuta risico	179	193	-14	-7%
Marktrisico diversificatie-effecten	-1.203	-1.401	199	-14%
SCR/SKV Marktrisico	1.701	1.780	-79	-4%
Schade Premie en reserve	3.562	3.141	420	13%
Schade Royement	12	4	8	187%
Schade Catastrofe	4.020	4.503	-483	-11%
Schade diversificatie-effecten	-1.594	-1.548	-46	3%
SCR/SKV Schade	6.000	6.101	-100	-2%
Zorg als Schade Premie en reserve	29	42	-13	-30%
Zorg als Schade Royement	1	0	1	267%
Zorg Catastrofe	0	0	0	
Zorg diversificatie-effecten	-1	0	-1	-263%
SCR/SKV Zorg	29	42	-13	-30%
SCR/SKV tegenpartijrisico	687	890	-203	-23%
SCR/SKV immateriele activa	0	0	0	0%
Totaalniveau diversificatie-effecten	-1.403	-1.541	138	-9%
BSCR/BSKV (som van alle subtotalen (vet) minus - diversificatie effect totaalniveau)	7.016	7.273	-257	-4%
SCR Operationeel risico	472	471	2	0%
Correctie belasting	0	0	0	0%
Verhoging om minstens op niveau MKV te komen	0	0	0	0%
SCR/SKV (= solvabiliteits kapitaalvereiste) (= BSCR t/m Verhoging minstens MKV)	7.488	7.743	-256	-3%

7.3.1 Verwachte ontwikkelingen van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Uitgaande van de ORSA-berekeningen in het najaar van 2017 is de verwachting dat de solvabiliteitsratio over de planperiode (t/m 2021) vanaf ultimo 2018 daalt (11-procentpunten).

Verloop solvabiliteit	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aanwezige solvabiliteit (x 1 mln.)	13,6	13,3	13,0	13,2	13,8	14,5
Benodigde Solvabiliteit (SCR) (x 1 mln.)	7,7	7,9	8,2	8,5	8,8	9,1
Solvency ratio	176%	181%	173%	170%	170%	173%

Voor de ORSA berekening zijn er een viertal uitgangspunten aangepast ten opzichte van de berekening van vorig jaar:

- De voorziening n.a.v. de onvoorwaardelijke indexatie van de pensioen is vrijgevallen (€ 1,048 mln.) omdat de organisatie heeft gekozen voor een voorwaardelijke indexatie;
- De kosten verdeling tussen Noorderlinge verzekeraars en Zevenwouden is op basis van Activity Based Costing aangepast. Hierdoor is er sprake van een betere kosten verdeling;
- De asset mix van de aandelen is van 20% van het totale beleggingen verminderd naar 15% van de totale beleggingen;
- Verlagen eigen behoud Storm van € 2 mln. in 2017 naar € 1,5 mln. in 2018.

In onderstaande paragrafen wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste verschillen ten opzichte van vorig jaar.

7.3.2 Renterisico

Het kapitaalvereiste voor het renterisico bedraagt ultimo 2017 € 479 duizend. Ten opzichte van ultimo 2016 is het benodigd kapitaal voor dit risico gedaald. Voornaamste reden is dat de duration van de vastrentende waarden excl. hypotheek is afgenomen.

De balansposten op marktwaarde gevoelig voor renterisico zijn voor Zevenwouden:

Activa (bezittingen)

- Vastrentende waarden (lening en obligaties) ad € 11,5 mln. (duration 4,84)
- Hypotheken ad € 0,2 mln. (duration 13,62)
- Best estimate premievoorziening herverzekerd ad € - 1,3 mln. (duration 0,49)
- Best estimate schadevoorziening herverzekerd ad € 1,4 mln. (duration 0,99)

Passiva (verplichtingen)

- Best estimate premievoorziening ad € 0,2 mln. (duration 17,32)
- Best estimate schadevoorziening ad € 6,2 mln. (duration 1,12)

Bij Zevenwouden is de duration (een afgeleide van de looptijd) van de rentegevoelige activa langer dan de duration van de rentegevoelige passiva. Daarnaast is de omvang van de rentegevoelige activa groter dan de omvang van de rentegevoelige passiva. Beide aspecten zorgen ervoor dat het kernvermogen (saldo van activa en passiva) in marktwaarde termen daalt bij een rentestijging.

Ten opzichte van vorig jaar is de duration van de vastrentende waarden afgenomen. Dit zorgt ervoor dat de activa bij een rentestijging minder hard dalen. Hierdoor is het renterisico afgenomen.

Er is geen renterisico van toepassing op de verplichtingen. Er zijn geen vereenvoudigingen bij de bepaling van het renterisico toegepast.

Vastgoedrisico

Het kapitaalvereiste voor het vastgoedrisico bedraagt € 329 duizend ultimo 2017. Dit is hetzelfde bedrag als vorig jaar.

Op de verplichtingenkant is er geen vastgoedrisico. Met betrekking tot de berekening van vastgoedrisico zijn geen vereenvoudigingen toegepast.

7.3.3 Schade verzekeringstechnisch risico

Het kapitaalvereiste voor het schadeverzekeringstechnisch risico is opgebouwd uit de kapitaalvereisten voor het premie- en reserverisico, het vervalrisico en het catastroferisico. Voor Zevenwouden bedraagt het kapitaalvereiste voor het schadeverzekeringstechnisch risico (na diversificatie) ultimo 2017 € 6.000 duizend.

Met betrekking tot de berekening van verzekeringstechnisch risico zijn geen vereenvoudigingen toegepast.

Premie- en reserverisico

Het kapitaalvereiste voor het premie- en reserverisico bedraagt € 3.562 duizend ultimo 2017. Ten opzichte van ultimo 2016 is het kapitaalvereiste met € 420 duizend (+13%) toegenomen. Reden hiervoor is dat de volumemaatstaven voor zowel het premie- als het reserverisico zijn toegenomen t.o.v. 2016.

Verval risico

Het kapitaalvereiste voor het schade vervalrisico bedraagt ultimo 2017 € 12 duizend. Dit is een toename van € 8 duizend ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt doordat nu voor de Overige branches een licht positief resultaat wordt verwacht in de toekomstige kasstromen. De verwachte winsten uit toekomstige premies, die onderdeel uitmaken van de premievoorziening op SII-grondslagen, zijn voor het overige negatief (verliezen). Hoe hoger de verwachte winst hoe hoger het verval risico.

Catastroferisico

Het kapitaalvereiste voor het catastroferisico bedraagt € 4.020 duizend ultimo 2017. Ten opzichte van ultimo 2016 is het kapitaalvereiste voor het totale catastroferisico afgenomen met 483 duizend.

Het catastroferisico is in het totaal aan risico's binnen de Solvency II specificaties het grootste risico waaraan Zevenwouden is blootgesteld. Voor Zevenwouden zijn er ultimo 2017 vier catastroferisico's, namelijk: windstorm, hagel en man-made catastrofes Brand en man-made catastrofes Aansprakelijkheid.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het kapitaalvereiste per catastroferisico ultimo 2017.

Catastrofes (x € 1.000)		Bruto	Herverzekerd	Netto
<i>Schade, natuurlijke catastroferisico's</i>				
	Windstorm	29.458	26.458	3.000
	Hagel	2.433	0	2.433
<i>Schade, man-made catastroferisico</i>				
	Brand	43.336	42.246	1.090
	Aansprakelijkheid	1.150	925	225
	Diversificatie effect catastrofes			-2.728
Totaal				4.020

7.4 De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het eigen vermogen

Het vermogen dat in aanmerking komt om de SKV en MKV te dekken, moet volgens de SII-specificaties in een aantal stappen berekend worden. Niet al het aanwezige vermogen geeft namelijk voldoende zekerheid dat het verliezen (tijdig) op kan vangen. Daarom komt niet al het aanwezig vermogen in aanmerking om de SKV dan wel MKV te dekken. Het vermogen moet daarom ingedeeld worden in **Tier**-klassen. Hoe lager de Tier-klasse, hoe zekerder het is dat dit vermogen verliezen op kan vangen.

Aanwezige solvabiliteit "Solvency II" (x € 1.000)				
	Tier 1	Tier 2	Tier 3	Totaal
Totaal kernvermogen voor aanpassingen	12.788	0	440	13.228
Totaal aanpassingen	0	0	0	0
Totaal kernvermogen na aanpassingen	12.788	0	440	13.228
Totaal aanvullend vermogen		0	0	0
Totaal vermogen beschikbaar voor de solvabiliteitskapitaalvereiste	12.788	0	440	13.228
Totaal vermogen beschikbaar voor de minimumkapitaalvereiste	12.788	0		12.788
Totaal in aanmerking komend vermogen voor de solvabiliteitskapitaalvereiste	12.788	0	440	13.228
Totaal in aanmerking komend vermogen voor de minimumkapitaalvereiste	12.788	0		12.788

Hieronder volgt een toelichting op bovenstaande stappen:

1. Ten eerste moeten alle balansposten van jaarrekening-waardering naar SII-waardering (= marktwaarde waardering) omgezet worden om tot het kernvermogen voor aanpassingen te komen.

(x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Jaarrekening kernvermogen	13.422	15.007
Beleggingen	74	52
Voorziening herverzekering	-1.415	-1.131
Verzekeringsverplichtingen	1.900	1.091
Latente belastingen	65	327
Overig	-818	-1.710
Solvency II kernvermogen	13.228	13.637
Verschil	-194	-1.371

2. Er is geen voorzienbaar dividend (niet van toepassing omdat er geen sprake is van een in aandelen verdeeld eigen vermogen (coöperatie)).
3. Het saldo van 1 en 2 vormt het totaal kernvermogen.
4. Zevenwouden heeft geen **aanvullend vermogen** (Tier 2 of 3).
5. Het saldo van 3 en 4 is voor alle Tier's beschikbaar om de SKV te dekken.
6. Het saldo van 3 en 4 alleen van Tier 1 en 2 (bij Tier 2 met uitzondering van aanvullend vermogen) is beschikbaar om de MKV te dekken. Tier 3 vermogen alsmede aanvullend vermogen van Tier 2 vermogen zijn niet beschikbaar om de MKV te dekken. Bij Zevenwouden is er Tier 1 en Tier 3 vermogen. Het Tier 3 vermogen bestaat uit de latente belastingvordering op de jaarrekening balans.

7. Vervolgens moet beoordeeld worden op basis van de SII-specificaties welke onderdelen van het beschikbare vermogen in aanmerking komen om de SKV te dekken. Eis hierbij is bijvoorbeeld dat de SKV minimaal door 50% Tier 1-kapitaal gedekt moet worden. Bij Zevenwouden komt alles in aanmerking.
8. Vervolgens moet beoordeeld worden op basis van de SII-specificaties welke onderdelen van het beschikbare vermogen in aanmerking komen om de MKV te dekken. Eis hierbij is bijvoorbeeld dat de MKV minimaal door 80% Tier 1-kapitaal gedekt moet worden. Tier 3 kapitaal komt niet in aanmerking ter dekking van de MKV. Bij Zevenwouden komt alles behalve de latente belastingvordering in aanmerking.

7.5 Overige gegevens

Er zijn geen overige belangrijke aandachtspunten rondom het eigen vermogen en de kapitaalsvereisten.